

V Bratislave . augusta 2011
GÚs 21/11-8

**Ústavný súd
Slovenskej republiky**

K o š i c e

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. e) Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 18 ods. 1 písm. e) a § 37 ods. 1 zákona NR SR č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov podávam

n á v r h

na začatie konania o súlade

zákona č. 33/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 33/2011 Z.z.“), a to konkrétne týchto ustanovení:

1. § 13 ods. 1 písm. c) v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“, § 13 ods. 2 druhá veta a § 35 ods. 2 druhá veta v slovnom spojení „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich“) v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,
2. § 28 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.), § 14a zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon

- č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii“) v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 10 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch“) v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie č. 209/1992 Zb.),
3. § 28 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 11 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 15 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie č. 209/1992 Zb.),
 4. § 29 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) v spojení s § 11 ods. 1 tohto zákona (čl. I bod 1 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 5 a 6 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII body 12 a 13 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,
 5. § 69 ods. 4 a § 79 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 27 a 29 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. IV zákona č. 33/2011 Z.z. s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
 6. § 151p zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) v spojení s § 12 ods. 1 tohto zákona (čl. I bod 2 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46, čl. 141 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,
 7. § 151q zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
 8. § 151r zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 101c zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,
 9. § 151s a § 151t zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 prvá veta ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
 10. § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII body 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
 11. § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

a navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a § 37 až 41a zákona NR SR č. 38/1993 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vydal tento

n á l e z :

1. § 13 ods. 1 písm. c) v slovnom spojení „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“, § 13 ods. 2 druhá veta a § 35 ods. 2 druhá veta v slovnom spojení „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b), čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,
2. § 28 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.), § 14a zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 10 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie č. 209/1992 Zb.),
3. § 28 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 11 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 15 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie č. 209/1992 Zb.),
4. § 29 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) v spojení s § 11 ods. 1 tohto zákona (čl. I bod 1 zákona č. 33/2011 Z.z.) a ustanovenie § 37 ods. 5 a 6 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII body 12 a 13 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 143 ods. 3 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,
5. § 69 ods. 4 a § 79 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 27 a 29 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. IV zákona č. 33/2011 Z.z. nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
6. § 151p zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) v spojení s § 12 ods. 1 tohto zákona (čl. I bod 2 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46, čl. 141 ods. 1 a čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

7. § 151q zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
8. § 151r zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 101c zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky,
9. § 151s a § 151t zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
10. § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,
11. § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z.z.) nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Súčasne navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky z dôvodov uvedených v odôvodnení tohto návrhu rozhodol podľa čl. 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a § 38 ods. 2 zákona NR SR č. 38/1993 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ak prijme tento návrh na konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, o pozastavení účinnosti tejto právnej úpravy:

1. § 13 ods. 1 písm. c) slovné spojenie „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“, § 13 ods. 2 druhá veta a § 35 ods. 2 druhá veta slovné spojenie „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z.z.),
2. § 28 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.), § 14a zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 10 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z.z.),
3. § 28 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 11 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 15 zákona č. 33/2011 Z.z.),
4. § 29 ods. 1 až 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 37 ods. 5 a 6 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII body 12 a 13 zákona č. 33/2011 Z.z.),

5. § 69 ods. 4 a § 79 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 27 a 29 zákona č. 33/2011 Z.z.),
6. § 151p zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.),
7. § 151q zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.),
8. § 151r zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 101c zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z.z.),
9. § 151s a § 151t zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.),
10. § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z.z.),
11. ustanovenie § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z.z.).

Odôvodnenie

Podľa čl. 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa č. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Podľa čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 19 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

Podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy.

Podľa čl. 141a ods. 4 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov.

Podľa čl. 141a ods. 4 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky do pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky patrí rozhodovať o pridelení a preložení sudcov.

Podľa čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sudy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; sudy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 143 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.

Podľa čl. 144 ods. 1 sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sudca vykonáva funkciu ako svoje povolanie. Výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky.

Podľa čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví zákon.

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 8 ustanovuje právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Podľa čl. 8 tohto dohovoru:

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Zákonodarca sa uvedenými článkami Ústavy Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd neriadil pri schvaľovaní namietanej právnej úpravy.

Už samotný postup pri prijímaní dvoch posledných noviel zákona č. 385/2001 Z.z. o sudcoch a prísediach - zákona č. 33/2011 Z.z. a zákona č. 100/2011 Z.z. - v Národnej rade Slovenskej republiky nebol štandardný.

Národná rada Slovenskej republiky schválila 8. decembra 2010 zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Týmto zákonom bol novelizovaný:

- v čl. I zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach,
- v čl. II zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon,
- v čl. III zákon NR SR č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov,
- v čl. IV zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry,
- v čl. V zákon č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii,
- v čl. VI zákon č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch,
- v čl. VII zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch,
- v čl. VIII zákon č. 330/2007 Z.z. o registri trestov,
- v čl. IX zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe.

Zákon z 8. decembra 2010 prezident Slovenskej republiky svojím rozhodnutím z 23. decembra 2010 **vrátil Národnej rade Slovenskej republiky** s návrhom, aby ho pri opätovnom prerokovaní neprijala ako celok. Pre prípad, že by ho aj napriek jeho pripomienkam schválila, navrhol zmeny prechodných ustanovení [sú uvedené v rozhodnutí

prezidenta v časti III pod písmenami a) až k)]. **Zákon z 8. decembra 2010 Národná rada Slovenskej republiky schválila 1. februára 2011** so zmenami navrhovanými prezidentom Slovenskej republiky – neakceptovala však jeho návrh týkajúci sa čl. I bodu 47 § 151u [v rozhodnutí prezidenta uvedený v časti III pod písmenom g)]. **Zákon z 1. februára bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 16. februára 2011 pod č. 33/2011 Z.z. Podľa čl. X mal nadobudnúť účinnosť 1. mája 2011** okrem čl. III § 36a ods. 1 až 3 a čl. VII 31. bodu § 82a ods. 1 až 5, ktoré by mali nadobudnúť účinnosť 1. januára 2012. **Ustanovenie § 151u zákona č. 385/200 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. nikdy nenadobudlo účinnosť.**

Zákonodarca v § 151u zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. ustanovil spätné účinky zákona k 1. januáru 2011, 15. januáru 2011 a 31. januáru 2011, t.j. k dátumom, ktoré uplynuli skôr, než zákon č. 33/2011 Z.z. nadobudol platnosť a účinnosť.

Následne, o desať dní neskôr, t.j. 11. februára 2011 Národná rada Slovenskej republiky schválila ďalšiu novelu zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich. Týmto zákonom novelizovala znenie schválené 1. februára 2011 – tiež s účinnosťou od 1. mája 2011. To znamená, že **11. februára 2011 schválila novelu zákona z 1. februára 2011, ktorý ešte nenadobudol ani len platnosť**, lebo v čase schvaľovania nebol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky v zmysle čl. 87 ods. 4 prvá veta a § 1 ods. 1 zákona NR SR č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky (v Zbierke zákonov Slovenskej republiky bol vyhlásený až 16. februára 2011).

Prezident Slovenskej republiky rozhodnutím z 24. februára 2011 vrátil Národnej rade Slovenskej republiky aj zákon z 11. februára 2011. Národná rada prelomila jeho veto a 22. marca 2011 schválila v pôvodnom znení zákon z 11. februára 2011, ktorým sa mení zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 7. apríla 2011 pod č. 100/2011 Z.z. Zákon č. 100/2011 Z.z., ktorým sa mení zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nadobudol účinnosť 1. mája 2011. Predmetom právnej úpravy tohto zákona je len novelizácia § 151u zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. To znamená, že od 1. mája 2011 je účinné ustanovenie § 151u zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich nie v znení zákona č. 33/2011 Z.z., ale v znení zákona č. 100/2011 Z.z. **Ústavnosť § 151u zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. a v znení zákona č. 100/2011 Z.z. a s ním súvisiaciu právnu úpravu ustanovenú v zákone č. 33/2011 Z.z., ktorým došlo k zrušeniu inštitútu justičného čakatľa, namietam v samostatnom návrhu.**

Obidva zákony - zákon č. 33/2011 Z.z. a zákon č. 100/2011 Z.z. - boli prijaté nielen napriek nesúhlasu prezidenta Slovenskej republiky, ale aj napriek nesúhlasu prevahy

sudcovského stavu a jeho reprezentantov. Národná rada Slovenskej republiky neumožnila ani len vystúpiť v rozprave predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý požiadal o udelenie slova. Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky má zákonné právo byť prítomný na schôdzach Národnej rady Slovenskej republiky, zo schôdze národnej rady ho nemožno vylúčiť a ak o to požiada, so súhlasom národnej rady mu možno udeliť slovo (§ 20 ods. 1 a § 28 ods. 2 zákona NR SR č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky). Predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je na základe čl. 141a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky súčasne predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky i Súdna rada Slovenskej republiky sú súčasťou ústavného zriadenia Slovenskej republiky. Zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky v ustanovení § 4 ods. 1 písm. f) a g) priznáva Súdnej rade Slovenskej republiky oprávnenie zaujímať stanoviská k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov a stanoviská k návrhom koncepčných dokumentov týkajúcich sa súdnictva, ktoré sa predkladajú na rokovanie národnej rady a vlády. Preto považujem za neprípustné a nezlučiteľné so základnými princípmi demokratického a právneho štátu, ktoré sú chránené čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak výkonná moc a parlament ignorujú názory súdnej moci a jej predstaviteľov na návrhy zákonov, ktoré sa týkajú postavenia, práv a povinnosti súdov a sudcov.

Právomoc zákonodarcu uznávať sa na zákonoch nesmie byť výrazom jeho svojvôle. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ústavný súd Slovenskej republiky už viackrát konštatoval (napr. PL. ÚS 17/08), že: „Národná rada je viazaná ústavou v rovnakej miere ako všetky ostatné štátne orgány SR (čl. 2 ods. 2 ústavy). Pri uplatnení svojej zákonodarnej pôsobnosti môže prijať ľubovoľný zákon, pokiaľ takýmto zákonom neprekročí rámec daný ústavou (PL. ÚS 15/98). Článok 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy ustanovuje základné princípy pôsobenia všetkých štátnych orgánov SR, vrátane národnej rady pri tvorbe práva, teda pri prijímaní zákonov. Ustanovenie čl. 1 ods. 1 ústavy ukladá aj zákonodarcovi povinnosť chrániť princípy materiálneho právneho štátu. Pokiaľ zákonodarný orgán nepostupuje v súlade s ustanoveniami ústavy, poruší tým aj princíp ústavnosti vyplývajúci z čl. 1 ústavy. Týmto ustanovením je tak predurčená kvalita normotvornej činnosti zákonodarcu. Pri aplikácii ústavy sa žiadne z jej ustanovení nemôže vyčleňovať z kontextu a interpretovať izolovane. Pri interpretácii a aplikácii ústavy nemožno porušovať či ignorovať vzájomnú súvislosť medzi tými ustanoveniami, ktoré na seba významovo nadväzujú. Princíp právneho štátu sa v rámci tvorby zákona dodrží vtedy, ak je prijatý zákon v súlade so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahmi, ktoré prijatý zákon upravuje (m. m. PL. ÚS 32/95).“.

Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci svojej doterajšej judikatúry opakovane zdôraznil, že predmetom ochrany poskytovanej ustanovením čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sú ústavné princípy a demokratické hodnoty vytvárajúce vo svojom súhrne a

vzájomnej previazanosti koncept materiálneho právneho štátu. V náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 ďalej uviedol:

„Konceptia materiálneho právneho štátu akcentuje vo vzťahu k zákonodarcovi požiadavku rešpektovania základných práv a slobôd v rámci normatívnej regulácie spoločenských vzťahov. Podľa názoru ústavného súdu je povinnosťou všetkých štátnych orgánov zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané (m. m. I. ÚS 17/99, I. ÚS 44/99). Konceptia materiálneho právneho štátu zahŕňa zároveň požiadavku na obsahovú a hodnotovú kvalitu právnej normy, ktorá má zaistiť primeranosť použitého právneho prostriedku implementovaného vo zvolenej legislatívnej regulácii vo vzťahu k legitímnemu cieľu sledovanému zákonodarcom (zákonodarcom deklarovanému účelu právnej regulácie) a súlad zvoleného legislatívneho opatrenia s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami vytvárajúcimi koncept materiálneho právneho štátu (obdobne napr. PL. ÚS 22/06).

Materiálny právny štát sa nezakladá na zdanlivom dodržiavaní práva či na formálnom rešpektovaní jeho obsahu spôsobom, ktorý predstiera súlad právne významných skutočností s právnym poriadkom. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti a následne v dôslednom uplatňovaní platného práva bez výnimiek založených na účelových dôvodoch.

Konceptia materiálneho právneho štátu má osobitný význam v okamihu zriaďovania orgánov verejnej moci, vymedzovania ich pôsobnosti a základov organizácie ich činnosti. Uvedené platí aj vo vzťahu ku kreovaniu súdnej moci a jej štruktúre...“.

Pri tvorbe a schvaľovaní namietanej právnej úpravy sa Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky a Národná rada Slovenskej republiky neriadili týmito právnymi názormi Ústavného súdu Slovenskej republiky. Zákon č. 33/2011 Z.z. bol schválený v znení, na základe ktorého výkonná moc a zákonodarná moc získala také oprávnenia v súdnej moci, ktoré sú nezlučiteľné s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami uplatňovanými v koncepcii materiálneho právneho štátu. Preto namietam súlad v tomto návrhu vymedzených ustanovení zákona č. 33/2011 Z.z. s Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Návrh ďalej odôvodním v jednotlivých bodoch tak, ako som ich uviedol vo výrokovej časti.

1. Stáž sudcu:

Stáž sudcu ustanovuje § 13 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 4 zákona č. 33/2011 Z.z.) takto:

Podľa § 13 ods. 1 sudca, ak s tým súhlasí, môže vykonávať stáž

- a) v inštitúciách, ktoré zabezpečujú vzdelávanie sudcov, zamestnancov súdov, študentov práva, výskum práva a štúdium a vývoj právnej vedy, najviac jeden rok, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- b) ako súdny poradca na Ústavnom súde Slovenskej republiky, najviac jeden rok,
- c) **v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov**, v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky alebo ako člen pracovnej skupiny zriadenej na riešenie vymedzených problémov súdnictva, a to najviac tri mesiace,
- d) v inštitúciách uvedených v § 35 ods. 2 počas vzdelávania, prehlbovania alebo zvyšovania kvalifikácie.

Podľa § 13 ods. 2 sudca počas stáže nemôže vykonávať funkciu sudcu. **Stáž sudcu podľa odseku 1 sa považuje za výkon funkcie sudcu.**

Podľa § 13 ods. 3 stáž sudcu podľa odseku 1 nesmie presahovať jeden rok v období piatich rokov.

Podľa § 13 ods. 4 o stáži sudcu rozhoduje minister po prerokovaní s predsedom súdu, na ktorom sudca pôsobí, a s inštitúciou, v ktorej má sudca vykonávať stáž.

Podľa § 13 ods. 5 ustanovenia tohto zákona o dočasnom pridelení sudcu sa použijú primerane aj na stáž sudcu.

Právna úprava § 13 ods. 2 nadväzuje na právnu úpravu **§ 62 ods. 1 písm. k)** zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach, podľa ktorej **ako výkon funkcie sudcu sa okrem výkonu činností vyplývajúcich z osobitných predpisov¹⁾ zabezpečujúcich výkon súdnictva, ak tento zákon neustanovuje inak, posudzuje čas stáže sudcu podľa § 13.** V poznámke pod čiarou k odkazu 1 je príkladmo uvedený Občiansky súdny poriadok a Trestný poriadok.

S pojmom „výkon funkcie sudcu“ zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach spája rôzne právne nároky, napríklad právo na funkčný plat sudcu (§ 13 ods. 2, § 13 ods. 5, § 72 ods. 1), právo na ďalší plat za mesiac máj a mesiac november [§ 77 ods. 1 písm. a)], právo na mesačné paušálne náhrady nákladov spojených s výkonom funkcie (§ 52 ods. 2), právo na započítanie doby stáže do praxe rozhodujúcej na zaradenie do príslušného platového stupňa [§ 82 ods. písm. b)], právo na základnú výmeru dovolenky sudcu v trvaní šesť týždňov (§ 45 ods. 1), právo na preventívnu rehabilitáciu (§ 50), právo na príplatok k náhrade príjmu a príplatok k nemocenskému počas dočasnej pracovnej neschopnosti (§ 93) a právo na ďalšie príplatky viazané na výkon funkcie sudcu, napríklad právo na príplatok za výkon funkcie sudcu a príplatok k dôchodku pozostalých (§ 95), ako aj ďalšie právne nároky súvisiace s výkonom funkcie sudcu alebo so skončením výkonu funkcie

sudcu (napríklad právo na odchodné ustanovené v § 21). **Naviac, sudca vykonávajúci stáž podľa § 13 má popri týchto nárokoch aj nárok na náhradu zvýšených výdavkov za podmienok a v rozsahu, ktorý ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis vydaný ministerstvom spravodlivosti (§ 44).**

To znamená, že minister spravodlivosti sa môže dohodnúť so sudcom, že počas určitej doby, naviac však počas jedného roka v období piatich rokov, nemusí vykonávať súdnictvo - funkciu sudcu. Namiesto toho môže pracovať v niektorej z inštitúcií, na ktorú sa vzťahuje § 13 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. v znení zákona č. 33/2011 Z.z. Napríklad, môže učiť na právnickej fakulte vysokej školy [§ 13 ods. 1 písm. a)], pôsobiť ako poradca na Ústavnom súde Slovenskej republiky [§ 13 ods. 1 písm. b)], vykonávať riadiacu funkciu alebo inú funkciu na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky [§ 13 ods. 1 písm. c)] alebo byť na odbornom študijnom pobyte v tuzemskej alebo zahraničnej súdnej inštitúcii [§ 13 ods. 1 písm. d)]. Výkon takejto činnosti označuje zákonodarca ako stáž sudcu. **Počas stáže sudca síce nemôže vykonávať funkciu sudcu (§ 13 ods. 2 prvá veta), ale má právo na to, aby za obdobie, počas ktorého je na stáži, poberal plat sudcu a aby mal rovnaké nároky ako tí sudcovia, ktorí reálne vykonávajú funkciu sudcu, teda súdnictvo (§ 13 ods. 2 druhá veta). A nielen to. Sudca, ktorý nevykonáva súdnictvo, ale je na stáži, má aj ďalšie výhody. Má nárok na náhradu zvýšených výdavkov pri výkone stáže vo výške ustanovenej vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 570/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podmienky a rozsah náhrady zvýšených výdavkov sudcu pri dočasnom pridelení, pri výkone stáže a pri preložení na súd vyššieho stupňa (od 130 do 520 eur mesačne). Okrem toho, žiadna právna úprava mu nebráni poberať popri plate sudcu (bez toho, aby vykonával funkciu sudcu) aj iné príjmy za činnosť vykonávanú počas stáže, napríklad za pedagogickú činnosť na právnickej fakulte.** Len pre úplnosť poznamenávam, že Ústava Slovenskej republiky nebráni sudcom vykonávať pedagogickú činnosť za odplatu ani popri výkone funkcie sudcu (čl. 145a ods. 2 druhá veta).

Namietaná právna úprava vytvára priestor pre výraznú nerovnosť v odmeňovaní za výkon tej istej činnosti, napríklad pedagogickej činnosti na právnickej fakulte. Platové pomery pedagógov v porovnaní so sudcami, ktorí vykonávajú alebo budú vykonávať namiesto súdnictva pedagogickú činnosť vo forme stáže na právnickej fakulte, sú výrazne rozdielne. Nerovnosť je zakotvená aj v odmeňovaní samotných sudcov – sudcov vykonávajúcich súdnictvo na jednej strane a na strane druhej – sudcov vykonávajúcich inú činnosť než súdnictvo počas stáže. Odmeňovanie sudcov počas stáže je dokonca priaznivejšie ako odmeňovanie sudcov vykonávajúcich súdnictvo. Pritom, sudcom počas stáže nehrozí zodpovednosť za prietahy v súdnom konaní a spravidla ani zodpovednosť v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Naopak. Takejto zodpovednosti sú vo väčšej miere vystavení z dôvodu zvýšenej zaťaženia tí sudcovia, ktorí vo veciach konajú a rozhodujú aj namiesto svojich kolegov na stáži.

Zastávam názor, že takáto právna úprava nie je v súlade so základnými princípmi právneho štátu. Rovnaké nemôže byť odmeňované ľubovoľne nerovnako, a naopak, nerovnaké nemôže byť odmeňované ľubovoľne rovnako. Nejde však iba o platové pomery.

Namietaná právna úprava § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. devalvuje jednu zo základných demokratických hodnôt, ktorou je nezávislosť súdov a sudcov. V niektorých prípadoch sudcovia počas stáže na ministerstve spravodlivosti sa podieľajú na účasti výkonnej moci na správe súdov. Počas stáže na ministerstve spravodlivosti sú priamo zapojení do vzťahov vertikálnej subordinácie. Sudcovia vykonávajúci počas stáže na ministerstve spravodlivosti rôzne riadiace funkcie neboli vybratí na tieto funkcie v žiadnom výberovom konaní. Ide o sudcov, ktorí majú dôveru ministra spravodlivosti, ktorých si minister spravodlivosti vybral - z ministerstva odchádzajú spravidla spolu s ministrom. Počas stáže vznikajú osobné väzby medzi sudcami na stáži, ministrom, vedením ministerstva a zamestnancami ministerstva, do pracovnej náplne ktorých patrí agenda správy súdov. Tieto osobné väzby pretrvávajú aj po skončení stáže. Tým dochádza k porušeniu princípu deľby moci a princípu nezávislosti súdov a sudcov.

Právny poriadok musí nielen deklarovať nezávislosť súdnej moci, ale musí vytvárať aj reálne podmienky na to, aby súdna moc bola skutočne nezávislá a takto vnímaná tiež verejnosťou. Ústavná zásada nezávislosti a nestrannosti súdov a sudcov patrí k imanentným znakom demokratického a právneho štátu, musí byť striktné dodržiavaná a žiadnym zákonom nesmie byť spochybňovaná.

Naviac, **právna úprava § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. je aj nezrozumiteľná a zmätočná.** Umožňuje, aby sudca vykonával stáž na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy, a to „ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“, t.j. aby vykonával stáž ako prípravu na výkon niektorej z riadiacich funkcií na ministerstve. So zreteľom na čl. 141 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky totiž nemožno pripustiť taký výklad a uplatňovanie § 13 ods. 1 písm. c) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z., ktorý by viedol k záveru, že výkon funkcie predsedu či podpredsedu súdu je výkonom „riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“. Ak teda ide o prípravu na výkon niektorej z riadiacich funkcií na ministerstve, nevidím žiaden rozumný dôvod na to, aby prípravu na výkon akejkoľvek funkcie na ministerstve smel sudca vykonávať počas svojho sudcovského mandátu namiesto výkonu súdnictva, aby takáto príprava bola honorovaná rovnako, dokonca priaznivejšie ako výkon súdnictva a aby jemu pridelené súdne spisy museli vybaviť iní sudcovia. A to všetko v situácii, keď **zákonodarca novou právnou úpravou § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. zabránil doterajšej možnosti dočasne prideliť sudcu na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa. Štandardnú**

prípravu na kariérny postup sudcov na súdoch vyššieho stupňa nahradil ich prípravou na ministerstve. A možno len v dôsledku zmätočnej právnej úpravy, dokonca, ani nie ako prípravu na výkon funkcie predsedu alebo podpredsedu súdu, ktoré sú orgánmi riadenia a správy súdov, ale ako prípravu na vykonávanie niektorej z riadiacich a organizačných činností vo výkonnej moci.

Princíp zrozumiteľnosti zákonnej úpravy, princíp ústavnosti, princíp del'by štátnej moci a princíp nezávislosti súdnej moci patria k základným princípom demokratického právneho štátu. Podľa Ústavy Slovenskej republiky Slovenská republika je demokratickým a právnym štátom (čl. 1 ods. 1 prvá veta). V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy (čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) a sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí (čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Sudcovia vykonávajú funkciu ako svoje povolanie (čl. 145a ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). To znamená, že rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach a preskúmajajú zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon (čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Plnenie úloh počas stáže nemožno považovať za plnenie úloh vyplývajúcich z povolania sudcu, preto stáž sudcu v zákonom vymedzenom rozsahu nemožno považovať za výkon funkcie sudcu. Okrem toho, výkon funkcie sudcu je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku, vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti a členstva v Súdnej rade Slovenskej republiky (čl. 145a ods. 2 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky).

So zreteľom na uvedené, ako aj s prihliadnutím na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 10/05 z 21. apríla 2010, **namietam súlad len právnej úpravy § 13 ods. 1 písm. c) v slovách „v orgánoch štátnej správy súdov ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov,“ a § 13 ods. 2 druhej vety zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z.** (čl. I bod 4 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Problematikou ústavnosti pridelenia sudcu na ministerstvo spravodlivosti sa už opakovane zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky (nález Pl. ÚS 7/02, nález Pl. ÚS 39/08). Dospel k záveru, že: „...imanentním rysem soudcovské funkce je kontinuálnost jejího výkonu. Proto členství v poradních orgánech ministerstva, vlády i obou komor Parlamentu, stejně jako plnění úkolů těchto odlišných složek státní moci, je v rozporu s principem dělby moci, nehledě k tomu, že osobní a mimosoudní vazby, k nimž při takové činnosti dochází, nevyhnutelně zvyšují pravděpodobnost možného střetu zájmů a činí tak nestrannost v podobě nepodjatosti soudců zpochybnitelnou...“. Ďalej Ústavný súd Českej republiky uviedol, že mu

je známa takáto prax aj v iných štátoch - vo Francúzsku, Švédsku, SRN, Taliansku, Poľsku Slovensku, Rakúsku – avšak, že pre posúdenie tejto otázky je nutné prihliadať k špecifickým pomeroch v Českej republike a k úlohe ministerstva spravodlivosti pri príprave na sudcovskú funkciu a pri kariérom postupe sudcov, rovnako aj k dĺžke preloženia a náplni činnosti preložených sudcov na iné štátne orgány v iných štátoch. Preto zotrval na svojom právnom názore vyslovenom už v náleze sp. zn. Pl. ÚS 7/02.

Pripájam sa k právnomu názoru Ústavného súdu Českej republiky. Aj v Slovenskej republike sudca, ktorý je pridelený na stáž na ministerstvo spravodlivosti nevykonáva súdnictvo, podieľa sa na plnení úloh ministerstva spravodlivosti a je podriadený ministrovi spravodlivosti buď priamo alebo prostredníctvom nadriadených štátnych zamestnancov ministerstva spravodlivosti. Podľa pokynov ministra spravodlivosti, štátneho tajomníka, vedúceho úradu a ďalších nadriadených štátnych zamestnancov sa môže podieľať napríklad na rozhodovacej činnosti ministerstva v statusových veciach sudcov, vypracúvať rozhodnutia ministerstva o odvolaniach sudcov proti rozhodnutiam ich osobného úradu, písať návrhy na začatie disciplinárneho konania proti sudcom, advokátom, notárom a súdnym exekútorom, písať návrhy na dočasné pozastavenie výkonu funkcie proti jednotlivým sudcom, vyhotoviť rozhodnutia ministra o pozastavení notárskeho úradu jednotlivým notárom, pripravovať odvolania ministra spravodlivosti v konaniach, v ktorých je minister účastníkom konania, písať dovolania ministra spravodlivosti proti právoplatným rozhodnutiam súdov vydaných v trestnom konaní, pripravovať podklady pre rozhodnutia, prípadne aj samotné rozhodnutia ministra spravodlivosti o upustení od výkonu trestu odňatia slobody alebo jeho zvyšku, vyhotoviť návrhy ministra spravodlivosti na umiestnenie odsúdeného do detenčného ústavu po výkone trestu odňatia slobody, zabezpečovať podklady na rozhodovanie prezidenta Slovenskej republiky v konaní o udelení milosti a na jeho rozhodovanie o odložení alebo prerušení trestu, môže písať návrhy zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa pokynov štátnych úradníkov na ministerstve, obhajovať nie vlastné, ale ich právne názory a príkazy v legislatívnom procese, následne ich prednášať sudcom, aby vedeli, ako majú správne interpretovať a aplikovať právne predpisy a vykonávať mnohé iné činnosti ministerstva spravodlivosti, prípadne priamo riadiť a kontrolovať zamestnancov ministerstva pri plnení ich pracovných úloh. A to všetko z pozície ministerstva spravodlivosti.

Napriek neustálemu zdôrazňovaniu predkladateľa návrhu zákona o nevyhnutnosti konať transparentne, žiaden sudca sa o stáž na ministerstve vykonávanej na konkrétne určenej pracovnej pozícii nemusí uchádzať vo výberovom konaní v súťaži s inými sudcami či štátnymi zamestnancami. Možnosť vykonávať stáž na ministerstve spravodlivosti má iba ten sudca, ktorého si vyberie minister spravodlivosti. Zákon neustanovuje žiadne kritériá a predpoklady – ani len dĺžku sudcovskej praxe, dosiahnuté výsledky pri výkone sudcovskej funkcie zistené pomocou objektívnych kritérií, počet nevybavených vecí, ktoré sudca zanecháva na súde, špecializáciu sudcu či stupeň súdu, na ktorom doteraz vykonával sudcovskú funkciu. Nie zanedbateľný je fakt, že k tomu dochádza v situácii, keď súdnictvo je preťažené a štát vynakladá značné finančné prostriedky za prietahy v súdnom konaní.

Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na stáž vykonávanú v „tuzemskej súdnej inštitúcii“ podľa § 13 ods. 1 písm. d) v spojení s § 35 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z.z.).

Podľa § 13 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 4 zákona č. 33/2011 Z.z.) sudca, ak s tým súhlasí, môže vykonávať stáž v inštitúciách uvedených v § 35 ods. 2 počas vzdelávania, prehlbovania alebo zvyšovania kvalifikácie [§ 13 ods. 1 písm. d)]. Sudca počas stáže nemôže vykonávať funkciu sudcu. Stáž sudcu podľa odseku 1 sa považuje za výkon funkcie sudcu (§ 13 ods. 2). Stáž sudcu podľa odseku 1 nesmie presahovať jeden rok v období piatich rokov (§ 13 ods. 3). **O stáži sudcu rozhoduje minister** po prerokovaní s predsedom súdu, na ktorom sudca pôsobí, a s inštitúciou, v ktorej má sudca vykonávať stáž (§ 13 ods. 4).

Ustanovenie § 35 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich znie:

„(1) Sudca má právo na zabezpečenie podmienok systematického a bezplatného vzdelávania po celý čas výkonu svojej funkcie, na bezplatné poskytovanie právnych predpisov, odbornej literatúry a informácií nevyhnutných na riadny výkon funkcie sudcu.

(2) Vzdelávanie sudcov zabezpečujú tuzemské a zahraničné vzdelávacie inštitúcie. **Vzdelávanie sudcov sa vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok; počas ich trvania sudca nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov.**

(3) Sudcovia, ktorí sa podieľajú na organizácii vzdelávania a na lektorskej činnosti pre sudcov a zamestnancov správy súdov, majú právo na odmenu za túto činnosť, ak ju vykonávajú nad rámec svojich povinností v rozhodovacej činnosti.“.

Vyznačená právna úprava umožňuje ministrovi spravodlivosti negovať oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky rozhodovať o preložení sudcov, ktoré jej priznáva čl. 141a ods. 4 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky. Len nedávno nastala v praxi táto situácia. Súdna rada Slovenskej republiky neakceptovala v plnom rozsahu výsledky výberového konania a niekoľkých sudcov nepreložila na súd vyššieho stupňa. Ministerka spravodlivosti ich následne zaradila na výkon stáže na tieto sudy, a to podľa § 13 ods. 1 písm. d) v spojení s § 35 ods. 2 druhá veta zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z.z.). Inými slovami, ministerka spravodlivosti sa rozhodla a aj formálne rozhodla, že aj napriek rozhodnutiu súdnej rady tieto sudcovia budú pôsobiť na súdoch vyššieho stupňa, kde sa budú vzdelávať formou odborného študijného pobytu, čo znamená, že jeden rok nebudú vykonávať súdnictvo. Zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. s účinnosťou od 1. mája 2011

umožňuje takýto odborný študijný pobyt „v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách“. Počas trvania takéhoto študijného pobytu sudca nemôže vykonávať funkciu sudcu a nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov. Expressis verbis to ustanovuje § 13 ods. 2 prvá veta a § 35 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. v druhej vete v časti za bodkočiarkou. Žiaden zákon neustanovuje, čo má sudca robiť počas odborného študijného pobytu na súde vyššieho stupňa, keď nesmie vykonávať súdnictvo napriek tomu, že je nositeľom súdnej moci. Pritom, tak ako pri ostatných stážach, aj za stáž na súde vyššieho stupňa, počas ktorej sudca nesmie konať a rozhodovať o žiadnej veci patriacej do pôsobnosti súdov, mu patrí plat a všetky ostatné náležitosti v rovnakom rozsahu ako sudcom, ktorí smú vykonávať súdnictvo a súdnictvo na súde aj reálne vykonávajú. A to všetko v situácii, keď súdnictvo je kritizované za prietahy v konaní a v rámci zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní sú vynakladané značné finančné prostriedky. V kontexte uvedeného chcem zdôrazniť skutočnosť, že zákonodarca zákonom č. 33/2011 Z.z. s účinnosťou od 1. mája zrušil možnosť dočasne prideliť sudcu na súd vyššieho stupňa (čl. I bod 2 § 12 ods. 1 zákona č. 33/2011 Z.z.), t.j. zabránil tomu, aby sudca mohol získavať odborné skúsenosti priamo podieľaním sa na rozhodovacej činnosti v senátoch na súdoch vyššieho stupňa.

So zreteľom na uvedené namietam súlad právnej úpravy § 35 ods. 2 v slovách „tuzemských a“ zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 20 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1, čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

V demokratickom a právnom štáte nemožno priznať výkonnej moci také oprávnenia, ktoré jej umožnia obchádzať ústavné právomoci Súdnej rady Slovenskej republiky, a to konkrétne v tomto prípade – jej oprávnenie rozhodovať o pridelení a preložení sudcov. Právomoc Súdnej rady rozhodovať o pridelení alebo preložení sudcov znamená jej oprávnenie nielen prideliť alebo preložiť sudcu na určitý súd, ale aj jej oprávnenie rozhodnúť, že sudcu na určitý súd nepridelí alebo nepreloží. Z tohto dôvodu namietam súlad uvedenej právnej úpravy aj s čl. 141a ods. 4 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky.

Vo verejnosti sa vytvára výrazne negatívny obraz o súdnictve a silnie tlak na sudcov podporovaný kampanou v médiách, ktorý spochybňuje ich rozhodovaciu činnosť, ich odbornosť, morálku a útočí na záruky ich nezávislosti. Takáto situácia vážne podkopáva dôveru verejnosti v súdnictvo a môže vyústiť v stratu ochoty rešpektovať rozhodnutia súdov. Preto považujem za dôležité veľmi citlivo reagovať na každú právnu úpravu, ktorá spochybňuje nezávislosť súdnej moci v Slovenskej republike. Nezávislosť súdnej moci – to nie sú iba prázdne slová bez obsahu. Tento pojem má svoj obsah, podstatu i zmysel – zreteľne to vyjadrujú medzinárodné dokumenty.

Odporúčanie Výboru ministrov členským štátom k sudcom: nezávislosť, efektivita a zodpovednosť, ktoré bolo prijaté Výborom ministrov 17. novembra 2010 na 1098. zasadnutí

ministerských zástupcov, zdôrazňuje, že nezávislosť sudcov je neoddeliteľnou súčasťou právneho štátu, že je nevyhnutná pre fungovanie súdneho systému a že nezávislosťou jednotlivých sudcov je zabezpečená nezávislosť súdnictva ako celku. Vzhľadom k tomu, že Odporúčanie Odp (94)¹² Výboru ministrov členským štátom k sudcom: nezávislosť, efektivita a zodpovednosť považuje za potrebné zásadným spôsobom aktualizovať s cieľom posilniť všetky potrebné opatrenia na podporu sudcovskej nezávislosti a efektivity, zaručiť a zefektívniť ich zodpovednosť a posilniť postavenie jednotlivých sudcov a súdnictva vo všeobecnosti, odporúča, aby vlády členských štátov prijali opatrenia, ktoré zabezpečia, aby sa ustanovenia obsiahnuté v dodatku k tomuto odporúčaniu [dodatok k Odporúčaniu CM/Odp (2010)¹²] aplikovali v právnych predpisoch.

Za takéto opatrenie nemožno považovať namietanú právnu úpravu, pretože vytvára značný priestor na spochybnenie vonkajšej i vnútornej nezávislosti sudcov.

Podľa dodatku k Odporúčaniu CM/Odp (2010)¹²:

- Vonkajšia nezávislosť sudcov nie je výsadou ani privilegiom prepožičaným sudcom kvôli ich prospechu, ale je v záujme právneho štátu a osôb, ktoré hľadajú a očakávajú nestranné súdnictvo. Nezávislosť sudcov by sa mala považovať za záruku slobody, rešpektovania ľudských práv a nestrannej implementácie právnych predpisov. Sudcovská nestrannosť a nezávislosť je nevyhnutná na zabezpečenie rovnosti účastníkov konania pred súdmi (Kapitola II – Vonkajšia nezávislosť, bod 11).
- Sudcovia sa môžu podieľať na činnostiach mimo ich oficiálnej funkcie. Aby sa zabránilo aktuálnym či vnímaným konfliktom záujmu, mala by byť ich účasť obmedzená na činnosti, ktoré sú v súlade s ich nestrannosťou a nezávislosťou (Kapitola II – Vonkajšia nezávislosť, bod 21).
- Princíp nezávislosti sudcu znamená nezávislosť jednotlivých sudcov pri výkone rozhodovacej funkcie. Vo svojom rozhodovaní by mal byť sudca nezávislý a nestranný a schopný konať bez akéhokoľvek obmedzenia, nevhodného vplyvu, nátlaku, ohrozenia alebo zasahovania, či už priamo alebo nepriamo nejakou autoritou, vrátane vnútorných orgánov súdnictva. Hierarchická organizácia súdnictva by nemala ohroziť individuálnu nezávislosť (Kapitola III – Vnútorná nezávislosť, bod 22).
- Orgán, ktorý rozhoduje o výbere a kariére sudcov by mal byť nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci. S cieľom zabezpečiť jeho nezávislosť, by mala najmenej polovica členov orgánu byť zvolená ich kolegami/sudcami (Kapitola VI – Status sudcu, bod 46).
- Sudcovia by mali chrániť práva a slobody všetkých osôb rovnako, rešpektovať ich dôstojnosť v priebehu súdneho konania (Kapitola VII – Povinnosti a zodpovednosť, bod 59).

- Sudcovia by mali konať nezávisle a nestranne vo všetkých prípadoch, zabezpečiť, aby sa spravodlivý proces týkal všetkých strán, a prípadne vysvetliť procesné otázky. Sudcovia by mali konať a malo by byť zrejmé, že konajú bez akéhokoľvek nevhodného vonkajšieho vplyvu na súdne konanie (Kapitola VII – Povinnosti a zodpovednosť, bod 60).

Nezávislosť súdnictva ako jeden zo základných princípov právneho štátu zdôrazňuje aj **Magna charta sudcov**, ktorej základné princípy boli prijaté v Štrasburgu 17. novembra 2010. Poukážem len na prvé tri z týchto princípov:

Princíp 1.: Súdna moc je jedna z troch mocí v ktoromkoľvek demokratickom štáte. Jej poslaním je zabezpečiť samotnú existenciu právneho štátu, a tým zabezpečiť riadne uplatňovanie právnych predpisov nestranne, spravodlivo, férovo a efektívnym spôsobom.

Princíp 2.: Sudcovská nezávislosť a nestrannosť sú nevyhnutné predpoklady pre fungovanie súdnictva.

Princíp 3.: Nezávislosť súdnictva musí byť štatutárna, funkčná a finančná. Vzhľadom na iné právomoci v štáte sa nezávislosť musí zaručiť všetkým, ktorí hľadajú spravodlivosť, sudcom a spoločnosti všeobecne, a to prostredníctvom vnútroštátnych pravidiel/predpisov na najvyššej úrovni. Štát a každý sudca sú zodpovední za presadzovanie a ochranu sudcovskej nezávislosti.

Európska komisia na presadzovanie demokracie pomocou práva (Benátska komisia) vo svojej Správe o nezávislosti justičného systému v časti I – Nezávislosť sudcov (ďalej len „správa“), ktorú schválila na svojom 82. plenárnom zasadnutí v Benátkach v dňoch 12. a 13. marca 2010, uvádza, že:

- Nezávislosť súdnictva má objektívnu zložku, a to nevyhnutnú kvalitu súdnictva ako takého, a subjektívnu zložku, a to právo jednotlivca, aby o jeho právach a slobodách rozhodol nezávislý sudca. Bez nezávislých sudcov nemôže dôjsť k oprávnenej a zákonnej implementácii práv a slobôd. V dôsledku toho nie je nezávislosť súdnictva požiadavkou len samou o sebe. Nie je osobným privilegiom sudcov, ale je odôvodnená potrebou umožniť sudcom naplniť ich úlohu ochrancov práv a slobôd ľudí (I. Úvodné poznámky, bod 6).

- Oba aspekty nezávislosti súdnictva sa navzájom dopĺňajú. Vonkajšia nezávislosť chráni sudcu pred vplyvom iných štátnych mocí a je zásadným prvkom právnych princípov. Vnútorná nezávislosť zaručuje, že sudca rozhoduje len na základe ústavy a zákonov a nie na základe nariadení vydaných vyššími sudcami (III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva, bod 56).

- Sudcovia musia byť nesporne pred neprimeraným vonkajším vplyvom chránení. Mali by využívať funkčnú – ale len funkčnú – imunitu (III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva, bod 61).

- Sudcovia by sa nemali dostať do pozície, kedy by sa skúmala ich nezávislosť a nestrannosť. Táto skutočnosť odôvodňuje národné pravidlá o nezlučiteľnosti sudcovskej funkcie s inými funkciami a zároveň je dôvodom, prečo mnohé štáty obmedzujú politické aktivity sudcov (III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva, bod 62).

Európska charta štatútu sudcov prijatá účastníkmi druhého mnohostranného stretnutia zorganizovaného Radou Európy, ktoré sa konalo v Štrasburgu v dňoch 8. až 10. júla 1998, uvádza:

- Štatút predpokladá, že všetky rozhodnutia týkajúce sa výberu, prijímania, ustanovovania do funkcie, kariérneho postupu alebo skončenia výkonu sudcovskej funkcie sa prijímajú za účasti orgánu, ktorý je nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci a ktorého aspoň polovicu tvoria sudcovia zvolení ostatnými sudcami spôsobom, ktorý zaručuje čo najširšie zastúpenie členov sudcovského stavu (1. Všeobecné zásady, bod 1.3.).

- Sudcovia môžu slobodne vykonávať aktivity mimo výkonu svojho sudcovského mandátu vrátane aktivít, ktoré sú prejavom ich občianskych práv. Túto slobodu možno obmedziť len v prípade, že takéto mimosúdne aktivity nie sú zlučiteľné s dôverou v nestrannosť alebo nezávislosť sudcu, jeho potrebnou disponibilitou na starostlivé posúdenie zverenej veci v primeranej lehote. Vykonávanie týchto mimosúdnych aktivít spojených s finančnou náhradou sa s výnimkou literárnej alebo umeleckej činnosti viaže na predchádzajúci súhlas udelený v súlade s podmienkami ustanovenými v štatúte (4. Kariérny postup, bod 4.2).

- Sudcovia sa musia zdržať akéhokoľvek správania, konania alebo prejavu, ktoré by mohlo reálne ohroziť dôveru v ich nestrannosť a nezávislosť (4. Kariérny postup, bod 4.3.).

A len poznamenávam. Skutočnosť, že ministerské stáže sudcov podkopávajú dôveru verejnosti v súdnictvo a spochybňujú nestrannosť a nezávislosť sudcov, potvrdzujú aj viaceré diskusie na internetových stránkach, a to najmä v nadväznosti na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 39/08 a názory, ktoré k tejto veci vyslovil doc. Prof. JUDr. Vojtěch Šimíček, Ph.D. (napr.: <http://jinepravo.blogspot.com/2010/09/vojtech-simicek-ministerske-staze.html>).

2. Účasť verejnosti na výberovom konaní a pri skladaní odbornej justičnej skúšky:

Namietaná právna úprava § 28 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslušiacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) sa vzťahuje na výberové konanie na voľné miesto sudcu.

Podľa § 28 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **výberové konanie je verejné okrem hlasovania výberovej komisie.** Výberové konanie administratívne a organizačne zabezpečuje predseda súdu, ktorý ho vyhlásil. **Predseda súdu je povinný vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na výberovom konaní. Ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o zasadnutie väčší záujem, je predseda súdu povinný uskutočniť výberové konanie vo vhodnej miestnosti s prihliadnutím na rozsah predpokladaného záujmu i možnosti.**

Podľa § 28 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **predseda súdu je povinný zabezpečiť zverejnenie všetkých žiadostí o zaradenie do výberového konania, profesijných životopisov uchádzačov a ich motivačných listov na webovom sídle ministerstva, a to aspoň 30 dní pred konaním výberového konania. Do 20 dní od zverejnenia žiadostí podľa predchádzajúcej vety môže každý vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom; ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada.** Predseda súdu ďalej na webovom sídle ministerstva zabezpečí zverejnenie termínu a miesta výberového konania a zoznamu členov výberovej komisie, a to aspoň 15 dní pred jeho konaním.

Namietaná právna úprava § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z.z.) sa vzťahuje na výberové konanie na funkciu predsedu okresného súdu, predsedu krajského súdu a predsedu Špecializovaného trestného súdu.

Podľa § 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle aspoň 30 dní pred výberovým konaním všetky žiadosti o zaradenie do výberového konania, profesijné životopisy uchádzačov a ich motivačné listy. Do 20 dní od zverejnenia žiadostí podľa prvej vety môže každý vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom; ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada.** Ministerstvo na svojom webovom sídle ďalej zverejní termín a miesto výberového konania a zoznam členov výberovej komisie, a to aspoň 15 dní pred jeho konaním.

Namietaná právna úprava § 14a ods. 1 a 2 zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 10) sa vzťahuje na skladanie odbornej justičnej skúšky.

Podľa § 14a ods. 1 zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **odborná justičná skúška je verejná. Akadémia zverejní na účel informovania verejnosti na svojom webovom sídle aspoň 30 dní pred konaním skúšky termín a miesto jej konania.**

Podľa § 14a ods. 2 zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **riaditeľ Justičnej akadémie Slovenskej republiky je povinný vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na skúške. Ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o účasť väčší záujem, je riaditeľ povinný uskutočniť skúšku vo vhodnej miestnosti s prihliadnutím na rozsah predpokladaného záujmu i možnosti.**

Uvedenú právnu úpravu považujem za neprimeraný, nedôvodný a neprípustný zásah do ústavných práv garantovaných čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky. Tento ústavný článok garantuje každému právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena (odsek 1), právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života (odsek 2) a právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe (odsek 3).

Práva garantované čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky patria medzi základné práva a slobody. Podľa čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Podľa čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Namietaná právna úprava tieto ústavné limity nespĺňa, a to z viacerých dôvodov.

Každé voľné miesto sudcu – určuje ho minister spravodlivosti podľa osobitného predpisu (zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) - sa obsadzuje na základe výberového konania, ak sa neobsadzuje preložením sudcu na súd toho istého stupňa podľa § 14 ods. 1 (§ 28 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z.). Právna úprava výberového konania na funkciu sudcu ustanovená v § 28 a § 29 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach predpokladá účasť verejnosti vo všetkých fázach výberového konania, od jeho vyhlásenia až po konečné rozhodnutie výberovej komisie, s jedinou výnimkou – hlasovanie výberovej komisie je tajné.

Vo výberovom konaní na funkciu sudcu sa **overujú schopnosti, odborné znalosti, zdravotný stav, psychická vyrovnanosť uchádzača a ďalšie skutočnosti**, ktoré je potrebné alebo vhodné overiť vzhľadom na povahu povinností sudcu [§ 28 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.)].

Laická verejnosť nedokáže posúdiť, či uchádzači o funkciu sudcu majú schopnosti a odborné znalosti potrebné na výkon funkcie sudcu, ani či majú zdravotné fyzické a psychické predpoklady na výkon funkcie sudcu. Z týchto dôvodov právna úprava § 28 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) nielenže nepriznáva uchádzačom o funkciu sudcu ochranu ich základných práv a slobôd garantovaných Ústavou Slovenskej

republiky v čl. 19, ale nemá ani len zmysel. Deklarovaný cieľ – zabezpečiť transparentnosť výberových konaní na funkciu sudcu – takouto právnou úpravou nemožno dosiahnuť.

Overovanie zdravotného stavu a psychickej vyrovnanosti uchádzačov o funkciu sudcu pred verejnosťou na verejnom výberovom konaní považujem za neprípustný zásah do práv chránených čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky.

Čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky explicitne neuvádza dôvody, ktoré by zakladali legitimitu zásahov do práva na súkromie, preto je nevyhnutné právnou úpravu výberového konania posudzovať s prihliadnutím na čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ustanovuje:

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Kategorickým imperatívom pri posudzovaní zásahov štátu do ústavou garantovaných práv je hľadanie spravodlivej rovnováhy medzi potrebami verejného, resp. všeobecného záujmu a ochranou fyzických osôb. Pri posudzovaní otázky zásahov štátu do práv garantovaných čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vychádzajúc z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a tiež z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, je potrebné predovšetkým skúmať, či daný skutkový stav možno *ratione materiae* považovať za súčasť práva na súkromie. Európsky súd pre ľudské práva už mnohokrát skonštatoval, že „súkromný život“ je široký pojem nevhodný na vyčerpávajúcu definíciu (napr. *Peck c. Spojené kráľovstvo* z 28. januára 2003, *Sidabras a Džiautas c. Litva* z 27. júla 2004) a vo vzťahu k pojmu „súkromný život“ vyhlásil: „Bolo by príliš obmedzujúce ohraničiť pojem na vnútorný kruh, v ktorom jednotlivec môže žiť svoj osobný život podľa vlastného výberu, a úplne z neho vylúčiť vonkajší svet mimo tohto kruhu. Rešpektovanie súkromného života musí tiež zahŕňať určitý stupeň práva vytvoriť a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami. Navyše sa zdá, že niet dôvodu na princíp, prečo toto chápanie pojmu súkromný život by sa malo prijať na vylúčenie činnosti odbornej alebo obchodnej povahy, keďže počas svojho pracovného života má väčšina ľudí významnú, ak nie najväčšiu možnosť rozvíjať vzťahy s okolitým svetom. Tento pohľad podporuje skutočnosť, že nie je vždy možné jasne rozlíšiť, ktoré činnosti jednotlivca sú súčasťou ich profesionálneho alebo obchodného života a ktoré nie.“ (Niemietz c. Nemecko zo 16. decembra 1992). Európsky súd pre ľudské práva niekoľkokrát

potvrdil, že neexistuje žiadny zásadný dôvod domnievať sa, že by „súkromný život“ vylučoval profesionálne aktivity; do aplikovateľnosti čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vkomponoval dokonca aj prístup k profesionálnej kariére (napr. Bigaeva c. Grécko z 28. mája 2009).

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej rozhodovacej praxe vo vzťahu k čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tiež niekoľkokrát skonštatoval, že ochrana osobných údajov a predovšetkým údajov o zdravotnom stave má zásadný význam pre riadne užívanie práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života osoby tak, ako to zaručuje čl. 8 tohto dohovoru. Rešpektovanie dôvernosti údajov o zdravotnom stave je zásadným princípom v právnych poriadkoch všetkých zmluvných strán dohovoru (napr. I. c. Fínsko zo 17. júla 2008, tiež Z. c. Fínsko z 25. februára 1997). Nie je preto dôvod pochybovať o tom, že informácie týkajúce sa zdravotného stavu osoby – v tomto prípade uchádzača o funkciu sudcu - ako aj informácie o psychickej vyrovnanosti uchádzača o funkciu sudcu, možno *ratione personae* považovať za súčasť práva na súkromie.

Z hľadiska hodnotenia zásahov štátu do práva na súkromie zaručeného čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s prihliadnutím na ustanovenie čl. 8 ods. 2 tohto dohovoru, je potrebné nadväzne posúdiť **kritérium legality zásahu štátu, jeho legitímnosti a proporcionality.**

Legalita zásahu štátu do práva na súkromie znamená, že zásah je možný len na základe zákona, resp. platného právneho predpisu, pričom pri posudzovaní tejto podmienky sa vychádza z toho, či bola rešpektovaná predvídateľnosť a dostupnosť zákona. V rámci podmienky predvídateľnosti zákona, resp. právneho predpisu Európsky súd pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje potrebu konkretizovania prostriedkov, ktorými štát disponuje pri zasahovaní do práv chránených čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, teda kladie dôraz na kvalitu relevantnej právnej úpravy. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí Petri Sallinen a i. proti Fínsku z 27. decembra 2005 vyslovil záver, že vnútroštátne právo musí poskytovať jednotlivcovi ochranu proti arbitrárnemu zasahovaniu do jeho práv zaručených čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, preto musí dostatočne jasne v pojmoch poskytovať náležitú indikáciu podľa okolností a podmienok, za akých je verejná autorita zmocnená k zásahom do jeho práva na súkromie. Z uvedeného vyplýva, že aj zásah, ktorý má svoj základ v právnom predpise, môže za určitých okolností v konkrétnom prípade znamenať porušenie práv garantovaných dohovorom, resp. ústavou.

Predvídateľnosť zákona vyžaduje, aby bol sformulovaný dostatočne presne a jasne, aby tak umožnil občanovi prispôbiť svoje správanie pravidlám ustanoveným v zákone. Európsky súd pre ľudské práva opakovane vo svojej rozhodovacej činnosti kritizuje prílišnú všeobecnosť, a to najmä tam, kde by mali byť ustanovené konkrétne prostriedky, ktorými štát môže disponovať pri zásahu do práva chráneného Dohovorom o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (napr. Klass a i. c. Nemecko zo 6. septembra 1978, Silver a i. c. Spojené kráľovstvo z 25. marca 1983, Malone c. Spojené kráľovstvo z 2. augusta 1984).

Dikcia prvej vety § 28 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. znie: „Výberovým konaním na funkciu sudcu sa overujú schopnosti, odborné znalosti, zdravotný stav, psychická vyrovnanosť uchádzača a ďalšie skutočnosti, ktoré je potrebné alebo vhodné overiť vzhľadom na povahu povinností sudcu.“. Takéto znenie je vágne, nekonkrétne, neupravuje žiadne podrobnosti o tom, ako sa bude počas výberového konania, ktoré je verejné (§ 28 ods. 5), overovať zdravotný stav uchádzača o funkciu sudcu a ako sa bude overovať jeho psychická vyrovnanosť. Z uvedeného ustanovenia nie je zrejmé, či zdravotný stav uchádzača bude overovať priamo výberová komisia (hoci znenie k tomu zrejme smeruje), alebo či sa bude vyžadovať potvrdenie o zdravotnom stave uchádzača od jeho praktického lekára, prípadne aj od lekárov - špecialistov. Vo vzťahu k verejnosti výberového konania, keďže zákonodarca vylúčil účasť verejnosti iba na hlasovaní výberovej komisie, zákonodarca žiadnym spôsobom neupravil podrobnosti o tom, ako bude výberová komisia narábať s prípadným potvrdením o zdravotnom stave uchádzača. Teda, či bude potrebné - v záujme zachovania verejnosti výberových konaní - oznámiť obsah tohto potvrdenia verejne, alebo bude postačovať iba informácia o tom, či uchádzač je alebo nie je zdravotne spôsobilý na výkon funkcie sudcu a v prípade, že nie je zdravotne spôsobilý na výkon takej funkcie, tak z akých dôvodov. Rovnako významnou kategóriou je aj otázka overovania psychickej vyrovnanosti uchádzača o funkciu sudcu. Psychická vyrovnanosť je súčasťou psychologického vyšetrovania osôb, pričom psychickú vyrovnanosť uchádzača o určitú funkciu či povolanie môže posúdiť len psychológ so špecializáciou na pracovno-organizačnú psychológiu, príp. klinickú psychológiu, a to prostredníctvom batérie osobnostných dotazníkov a projektívnych metód. Preto v žiadnom prípade nemôže výberová komisia bez účasti odborníka z odboru psychológie posúdiť psychickú vyrovnanosť uchádzača o funkciu sudcu. V prípade, že by sa mal uchádzač o funkciu sudcu podrobiť psychologickému vyšetreniu zameranému na posúdenie jeho psychickej vyrovnanosti a výsledky tohto vyšetrenia by boli k dispozícii výberovej komisii, z rovnakých dôvodov ako pri overovaní zdravotného stavu uchádzača – v záujme zachovania verejnosti výberových konaní – výberová komisia by musela prítomnú verejnosť oboznámiť s obsahom záverov tohto vyšetrenia. Tým by došlo k neoprávnenému, neopodstatnenému a nepripustnému zásahu do práva na súkromie uchádzača o funkciu sudcu.

Z dôvodu nedostatočnej kvality uvedenej právnej úpravy, jej nejasnosti a nekonkrétnosti, právna úprava § 28 ods. 5 v spojení s právnou úpravou § 28 ods. 4 prvá veta zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **nesplňa kritérium legality zásahu** do práva na súkromie zaručeného článkom 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Aj napriek skutočnosti, že uvedené ustanovenia nespĺňajú ani len kritérium legality zásahu do práva na súkromie, považujem za potrebné zaoberať sa aj ďalšími kritériami na

posúdenie zásahu do uvedeného práva, a to je kritérium, resp. podmienka legitímnosti a kritérium proporcionality.

Podmienka legitímnosti vyžaduje, aby opatrenie umožňujúce zásah štátu do práva na súkromie zodpovedalo cieľu odôvodňujúcemu jeho legitimitu, ktorými môžu byť len záujmy výslovne uvedené v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa čl. 8 ods. 2 tohto dohovoru sú záujmami, ktoré legitimizujú zásah štátu do práva na súkromie národná bezpečnosť, verejná bezpečnosť, hospodársky blahobyt krajiny, predchádzanie nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Samoučelné obmedzovanie základných práv a slobôd a zásah do nich sú z ústavného hľadiska neprípustné. Právna norma musí smerovať k naplneniu účelu, ktorý je dostatočne dôležitý, aby ospravedlnil a odôvodnil zásah, resp. obmedzenie základného práva alebo slobody. Ak právna norma nie je spôsobilá dosiahnuť sledovaný účel, tak ide zo strany zákonodarcu o prejav svojvôle nezlučiteľný aj s princípom právneho garantovaného čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. nie je zrejماً špecifikácia legitímnosti zásahu do práva na súkromie uchádzačov o funkciu sudcu. Predkladateľ návrhu zákona – vláda Slovenskej republiky, v dôvodovej správe k návrhu zákona, v ktorej je, vzhľadom na nedostatočnú kvalitu normatívneho textu, potrebné vyhľadať úmysel predkladateľa, vyplýva, že dôvodom verejnosti výberových konaní na funkciu sudcov je „transparentnosť a otvorenosť justície vo vzťahu k verejnej kontrole“. Ani jeden z uvedených dôvodov však nie je takým záujmom špecifikovaným dohovorom, ktorý by umožňoval zásah štátu do práva na súkromie osôb – uchádzačov o funkciu sudcu. Požiadavka transparentnosti výberových konaní na funkciu sudcu môže byť legitímnou požiadavkou z hľadiska kontroly výkonu verejných funkcií občanmi Slovenskej republiky, avšak nelegitimizuje zásah do práva na súkromie osôb, ktoré sú v čase výberového konania uchádzačmi o funkciu sudcu. Preto neexistuje žiadny legitímny dôvod, na základe ktorého by malo byť verejnosti umožnené poznať zdravotný stav jednotlivých uchádzačov o funkciu sudcu, vrátane informácií o ich psychickej vyrovnanosti či nevyrovnanosti.

Z dôvodu absencie odôvodnenia zásahu do práva na súkromie osôb – uchádzačov o funkciu sudcu, ktorý by bol legitimizovaný z dôvodu záujmov štátu špecifikovaných v čl. 8 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, namietaná právna úprava **nesplňa kritérium legitímnosti zásahu** do práva na súkromie zaručeného článkom 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Kritérium proporcionality zásahu znamená dodržanie rovnováhy vo vzťahu medzi právom jednotlivca na súkromie a výberom prostriedkov, ktorými štát disponuje pri plnení legitímneho cieľa. Vzhľadom na to, že napadnuté ustanovenie § 28 ods. 5 v spojení s § 28 ods. 4 prvá veta zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011

Z.z. nespĺňa kritérium legitímnosti zásahu do práva na sùkromie, nie je možné, a ani potrebné, posudzovať aj kritérium proporcionality. Iba v prípade, že by zákonodarca legitimizoval úçel zásahu do práva na sùkromie tak, aby tento úçel spadal pod ktorýkoľvek záujem štátu vyplývajúci z čl. 8 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo by možné posúdiť proporcionalitu medzi právom osoby – uchádzača o funkciu sudcu a prostriedkom, ktorý štát zvolil a ktorými štát disponuje pri napĺňaní legitímneho cieľa. V tejto súvislosti už Ústavný súd Slovenskej republiky judikoval, že zásah do základného práva alebo slobody musí byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu a zároveň, že pri určovaní rozsahu obmedzenia je potrebné zohľadniť aj podstatu práva, ktoré sa má obmedziť (napr. I. ÚS 13/00). Rovnako sa vyjadril aj Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí *Peck c. Spojené kráľovstvo*, kde v záujme rešpektovania princípu proporcionality zdôraznil potrebu selektovať z viacerých dostupných možností na dosiahnutie cieľa možnosť primeranú, zaručujúcu potrebnú rovnováhu medzi právom jednotlivca na sùkromie a záujmami štátu.

Aj ďalšiu právnu úpravu vzťahujúcu sa na výberové konanie treba posúdiť z hľadiska čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných osôb.

Podľa § 28 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) výberové konanie vyhlasuje predseda súdu, na ktorom sa voľné miesto obsadzuje, verejne na webovom sídle ministerstva, v periodickej tlači s celoštátnou pôsobnosťou alebo aj v iných verejnosti všeobecne prístupných prostriedkoch komunikácie najmenej 60 dní pred jeho konaním.

V § 28 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) je ustanovená povinnosť predsedu súdu zabezpečiť **zverejnenie všetkých žiadostí o zaradenie do výberového konania na funkciu sudcu, profesijných životopisov uchádzačov o funkciu sudcu a ich motivačných listov na internete – na webovom sídle ministerstva**. Zverejňovanie všetkých žiadostí uchádzačov o zaradenie do výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu, ich profesijných životopisov a motivačných listov na internete znamená **zverejnenie osobných údajov uchádzačov o funkciu sudcu, t.j. dátumu narodenia, trvalého pobytu, údajov o zdravotnom stave a ďalších údajov, ktoré by mali potvrdiť splnenie zákonných predpokladov na vymenovanie do funkcie sudcu**. A nielen to. Zákonodarca priznal **každému právo vzniesť odôvodené** (zrejme mal na mysli slovo *odôvodnené* alebo *dôvodné*) **výhrady voči uchádzačom o funkciu sudcu**, ktoré ministerstvo spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii s tým, že **výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada**. To znamená, že výberová komisia sa bude zaoberať a uchádzači o funkciu sudcu sa budú musieť brániť proti výhradám uplatneným anonymne alebo pod pseudonymom na internete alebo na základe zverejnenia údajov na internete. Internetové stránky sú dôkazom toho, že mnohí ľudia anonymne, a teda beztretné a bez akejkoľvek zodpovednosti sú schopní kohokoľvek

kritizovať, spochybňovať a osočovať, len tak, často z neznalosti, ale i zo zlomyseľnosti a závisti. Takáto právna úprava hraničí s pranierovaním uchádzačov o funkciu sudcu. Pritom nič nerieši. Názory laickej verejnosti na to, kto by mal byť alebo nemal byť sudcom, nie sú a ani nemôžu byť objektívne. Laická verejnosť môže vyjadriť iba svoju sympatiu alebo nesympatiu ku konkrétnym uchádzačom – splnenie zákonných predpokladov musí overiť výberová komisia. V zmysle uvedeného som presvedčený o tom, že namietaná právna úprava § 28 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. nemá podstatu ani zmysel a že deklarovaný cieľ – zabezpečiť transparentnosť výberových konaní na funkciu sudcu – takouto právnou úpravou nemožno dosiahnuť. Na základe uvedeného zastávam názor, že zákonné obmedzenie základných práv a slobôd spôsobom ustanoveným v namietanej právnej úprave nespĺňa limity ústavnosti.

Takúto právnu úpravu považujem za neprimeraný, nedôvodný a neprípustný zásah do ústavných práv garantovaných čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, najmä do práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane pripomenul, že právo osoby na ochranu dobrej povesti a dobrého mena je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného života, hoci sa nenachádza *expressis verbis* v texte tohto článku (splnenie kritéria *ratione materiae*). Rozhodovacia činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva v tejto súvislosti sa spája predovšetkým s právom inej osoby na slobodu prejavu podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Práve pri uplatňovaní slobody prejavu sa dostávajú do konfliktu dva záujmy – jednak, záujem byť informovaný o živote verejne činných alebo verejne známych osôb, a jednak, záujem na ochrane súkromného života týchto osôb z dôvodu zverejňovania informácií o ich živote. V prípade výberových konaní na funkciu sudcu netreba opomenúť, že uchádzači o funkciu sudcu nie sú verejne činnými osobami, týmito sa stávajú až vymenovaním do funkcie sudcu, a ako takí majú právo na širšiu ochranu a rešpektovanie súkromného života, a teda zároveň aj právo na ochranu dobrej povesti a dobrého mena, než osoby verejne činné, resp. verejne známe.

Na základe § 28 ods. 6 druhá veta zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. každý môže vzniesť do 20 dní od zverejnenia žiadosti uchádzača o funkciu sudcu o zaradenie do výberového konania na webovom sídle ministerstva spravodlivosti odôvodnené výhrady voči uchádzačom. Ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Z toho vyplýva, že každá osoba bude môcť (zrejme doručením ministerstvu spravodlivosti - zákon uvedený spôsob nešpecifikuje) vzniesť akékoľvek výhrady voči ktorémukoľvek uchádzačovi o funkciu sudcu. Zákon neuvádza, akú kvalitu z hľadiska obsahu majú mať tieto výhrady a ich odôvodnenie. Môže teda ísť o akékoľvek osočujúce, hanlivé a hrubým spôsobom znevažujúce tvrdenia, ktoré môžu byť aj anonymné a ničím nepodložené, avšak ak budú obsahovať odôvodnenie, hoci aj formou

domnienky, stávajú sa súčasťou výberového konania na funkciu sudcu a ministerstvo spravodlivosti je povinné tieto výhrady predložiť výberovej komisii. Výberová komisia môže, ale aj nemusí požadovať vysvetlenie od dotknutých osôb - zrejme od samotného uchádzača, ale nie je vylúčené, že aj od iných dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada – tie však nie sú povinné predstúpiť pred výberovú komisiu. Pritom nemožno vylúčiť, že výberová komisia bude pri svojom rozhodovaní ovplyvnená práve týmito výhradami. Výberová komisia v podstate ani nemá možnosť overiť si pravdivosť týchto výhrad. V prípade, že sa rozhodne zaoberať vznesenými výhradami a požiada dotknuté osoby o ich vyjadrenie, tento postup bude zrejme súčasťou výberového konania, ktoré už bude verejné. Uchádzač o funkciu sudcu ako jedna z pravdepodobných dotknutých osôb bude musieť verejne potvrdiť pravdivosť vznesených výhrad alebo verejne vyvracať nepravdivé či osočujúce tvrdenia. So zreteľom na skutočnosť, že výhrady smerujúce k osobe uchádzača, môžu byť nepravdivé, osočujúce, či hanlivé a uchádzač na tieto výhrady bude musieť reagovať počas verejného výberového konania, toto konanie môže predstavovať neprípustný a neodôvodnený zásah do práva na zachovanie osobnej cti a dobrej povesti, ktoré je garantované tak článkom 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných osôb.

Zákonodarca ponechal na voľnej úvahe výberovej komisie, či v jednotlivých prípadoch sa bude zaoberať vznesenými výhradami a či bude požadovať počas výberového konania vyjadrenia od osôb, ktorých sa týkajú vznesené výhrady alebo či zamlčí, že voči konkrétnemu uchádzačovi o funkciu sudcu, prípadne jeho príbuzným či iným jemu blízkym osobám boli vznesené výhrady. Tým ustanovil nerovnané podmienky pre uchádzačov o funkciu sudcu. Naviac, ak sa výberová komisia rozhodne zaoberať vznesenými výhradami, bude musieť tieto výhrady aj nejakým spôsobom vyhodnotiť, či už ako relevantné alebo nie. Uvedené hodnotenie bude musieť byť súčasťou verejného výberového konania, bude už zachytené v materiáloch výberovej komisie a v neposlednom rade aj v pamäti verejnosti, ktorá sa takéhoto verejného výberového konania zúčastní. Verejné prezentovanie aj anonymne vznesených neprávď či osočovania uchádzača, ktorý už či bude alebo nebude vo výberovom konaní úspešný, ho môže poškodiť v jeho ďalšom jednak profesionálnom, ale aj v rodinnom a súkromnom živote. Opätovne je potrebné zdôrazniť tú skutočnosť, že uchádzači o funkciu sudcu nie sú v tomto štádiu ani verejnými činiteľmi, ani verejne činnými osobami, či verejne známymi osobami, preto ich právo na zachovanie osobnej cti a dobrého mena ako súčasť práva na súkromie musí prevyšovať záujem štátu na prípadnej transparentnosti či verejnej kontrole justície.

V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že Slovenská republika ako zmluvná strana Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je zaviazaná k dodržiavaniu a rešpektovaniu ľudských práv a základných slobôd obsiahnutých v dohovore (a jeho dodatkových protokoloch), a to nielen formou negatívneho záväzku, t. j. nezasahovaním do výkonu a pokojného užívania týchto práv, ale aj formou záväzku pozitívneho, t. j. vytváraním takých podmienok a takého právneho prostredia, ktoré umožnia podmienky na realizáciu

týchto práv. Štátu a jeho orgánom z toho vyplýva povinnosť podniknúť také účinné opatrenia, aby bola zaručená ochrana práv a slobôd garantovaných Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Z hľadiska posúdenia kritérií legality zásahu do práva na súkromie, jeho legitímnosti a proporcionality by bol záver tohto posudzovania rovnaký, ako v prípade posudzovania uvedených kritérií vo vzťahu k § 28 ods. 5 v spojení s § 28 ods. 4 prvá veta zákona č. 385/2000 Z.z. o sudoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. Vzhľadom na nedostatočnú kvalitu právnej úpravy s poukazom na podmienku predvídateľnosti zákona, ustanovenie § 28 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. **nesplňa ani len kritérium legality**. Pri prípadnom prístupí k posudzovaniu kritéria legitímnosti zásahu do práva na súkromie by uvedené posudzovanie ani nebolo možné, keďže samotný zákon, ani dôvodová správa k nemu, neuvádzajú dôvod - ako legitímny cieľ zásahu do práva na súkromie uchádzačov o funkciu sudcu - pre ktorý je potrebné, aby ktokoľvek mohol vznášať akékoľvek výhrady voči uchádzačom o funkciu sudcu, ktoré budú následne prezentované ako súčasť verejného výberového konania, a teda prístupné verejnosti. Z uvedeného dôvodu nepovažujem za potrebné prísúpiť k posudzovaniu kritéria proporcionality.

Rovnaké námietky a z rovnakých dôvodov uplatňujem aj vo vzťahu k právnej úprave **§ 37 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 14 zákona č. 33/2011 Z.z.)**, ktorá ustanovuje povinnosť ministerstva spravodlivosti zverejňovať na internete všetky žiadosti o zaradenie do výberového konania uchádzačov o funkciu predsedu súdu, ich profesijné životopisy a motivačné listy, právo kohokoľvek vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom o túto funkciu a oprávnenie výberovej komisie požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada. Navyiac, pokiaľ sa o takúto funkciu uchádza sudca, možno očakávať cieľené útoky tých účastníkov konania, ktorí v súdnom spore neboli úspešní (v sporovom konaní spravidla jedna strana úspech nemá) alebo ktorí boli odsúdení v trestnom konaní. Takáto právna úprava môže vystaviť uchádzačov o funkciu predsedu súdu hanobeniu, pranierovaniu a perzekúcii.

Ak má výkonná moc a zákonodarná moc pochybnosti o transparentnosti výberových konaní, musí prijať také opatrenia, ktoré transparentnosť výberových konaní reálne zabezpečia a ktoré súčasne budú konformné s čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uvedené sa vzťahuje aj na verejné vykonávanie odbornej justičnej skúšky ustanovenej v **§ 14a zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 9 zákona č. 33/2011 Z.z.)**.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach za odbornú justičnú skúšku podľa tohto zákona sa považuje aj advokátska skúška, prokurátorská skúška, notárska

skúška a odborná skúška komerčného právnik. To znamená, že každá z týchto skúšok priamo zo zákona sa považuje za odbornú justičnú skúšku. Zatiaľ žiadna z týchto skúšok sa nekoná ani nekonala verejne. **Tým sa vytvorila nerovnosť medzi tými, ktorí od nadobudnutia účinnosti tohto zákona budú skladať odbornú justičnú skúšku a tými, ktorí budú skladať advokátsku skúšku alebo notársku skúšku.** Zdôrazňujem, že **na účely vymenovania do funkcie sudcu sa advokátska skúška a notárska skúška považujú a naďalej budú považovať za odbornú justičnú skúšku.** So zreteľom na uvedené nemožno bez akýchkoľvek výhrad prijať záver, že zákonné obmedzenie základných práv a slobôd pri ustanovení povinnosti verejne skladať odbornú justičnú skúšku platí rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Z toho vyvodzujem záver, že namietaná právna úprava nie je v súlade s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Nevidím ani podstatu a zmysel takejto právnej úpravy; týmto podmieňuje obmedzenie základných práv a slobôd ustanovenie čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa § 12 ods. 3 zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 6 zákona č. 33/2011 Z.z.) cieľom odbornej justičnej skúšky je overiť, či má vyšší súdny úradník alebo právny čakaťel prokuratúry potrebné vedomosti a či je dostatočne pripravený na to, aby mohol zastávať funkciu sudcu alebo funkciu prokurátora. Podľa § 12 ods. 5 tohto zákona odborná justičná skúška má písomnú a ústnu časť. Písomná časť sa skladá z odborného testu, z vyhotovenia rozhodnutí v trestnej a v inej než trestnej veci. Písomnou časťou skúšky sa overuje spôsobilosť vyššieho súdneho úradníka a právneho čakaťela prokuratúry samostatne vykonávať procesné úkony a postupy vyplývajúce z funkcie, na ktorú sa pripravuje. Na ústnej skúške majú vyšší súdny úradník a právny čakaťel prokuratúry preukázať vedomosti z ústavného práva, z organizácie a pôsobnosti súdov a prokuratúry, z trestného práva, z medzinárodného práva, z občianskeho práva, z rodinného práva, z obchodného práva, z finančného práva, zo správneho práva, z pracovného práva a z práva Európskej únie a Európskych spoločenstiev.

So zreteľom na podstatu a charakter odbornej justičnej skúšky laická verejnosť nedokáže posúdiť správnosť odpovedí vyšších súdnych úradníkov a právnych čakaťelov prokuratúry, nemôže posúdiť, či majú potrebné vedomosti a či sú dostatočne pripravení na výkon funkcie sudcu alebo prokurátora a nemôže posúdiť ani správnosť rozhodnutia výberovej komisie. Verejné skladanie písomnej časti odbornej justičnej skúšky nemá absolútne žiaden zmysel - zákonodarca pritom nevylúčil verejnosť ani z písomnej časti odbornej justičnej skúšky. Okrem toho si treba uvedomiť, že pri písomnej i ústnej časti odbornej justičnej skúšky môže verejnosť pôsobiť výrazne rušivo a negatívne ovplyvniť celý proces skladania skúšky. Rušivo môže pôsobiť už samotná prítomnosť verejnosti, ale nemožno vylúčiť ani cielenú kampaň proti skúšanému s rušivými momentmi. A nielen to, následne môžu byť menovite znevažovaní niektorí vyšší súdni úradníci a právni čakaťelia prokuratúry. Anonymnej verejnosti nič nebráni verejne a s neznalosťou veci posudzovať priebeh konania skúšky, posudzovať úroveň jednotlivých skúšaných, aj urážlivým spôsobom, a tým narušiť ich vážnosť v rodine, v súkromí, v zamestnaní. Nič jej nebráni ani verejne šíriť

osobné údaje skúšaných - skladanie odbornej justičnej skúšky nie je anonymné. A len poznamenávam, že návrh Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na anonymné skladanie odbornej justičnej skúšky v záujme zabezpečenia väčšej transparentnosti konania odbornej justičnej skúšky predkladateľ bez akéhokoľvek vysvetlenia odmietol.

Skúšaným ide o veľa, o ich budúcnosti sa rozhodne po ich niekoľkoročnej príprave, preto aj z ľudského hľadiska je takáto právna úprava neprijateľná a zbytočná. Existujú viaceré právne prostriedky, ktoré môžu účinne zabezpečiť nestrannosť a objektívnosť členov skúšobnej komisie pri posudzovaní vedomostí a pripravenosti skúšaných na výkon funkcie sudcu a prokurátora. Skladanie odbornej justičnej skúšky pred verejnosťou k takýmto prostriedkom nepatrí. Nechráni vyšších súdnych úradníkov a právnych čakaťov prokuratúry pred neprimeranými zásahmi do ich práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, ani pred ďalšími možnými neoprávnenými zásahmi do súkromného a rodinného života či neoprávneným zneužívaním údajov o ich osobe. Preto namietam aj súlad § 14a zákona č. 548/2003 Z.z. o Justičnej akadémii v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. V bod 9 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Problematika výberu sudcov a ich kariéry je dostatočne rozpracovaná v medzinárodných dokumentoch. Ak by zákonodarca rešpektoval odporúčania uvedené v týchto dokumentoch, ktoré boli prijaté na základe dlhoročných skúseností mnohých štátov so zreteľom na článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vyhol by sa vzniku vážnych pochybností o ústavnosti namietanej právnej úpravy. V žiadnom z nich sa nenachádza odporúčanie robiť verejné výberové konanie, teda pred verejnosťou overovať schopností, odborné znalosti, zdravotný stav a psychickú vyrovnanosť uchádzačov o funkciu sudcu, ako aj ďalších skutočností, ktoré je potrebné alebo vhodné overiť vzhľadom na povahu povinností sudcu.

V dodatku k Odporúčaniu CM/Odp (2010)12 v časti, ktorá upravuje výber a kariéru sudcov, je uvedené:

- Rozhodnutia týkajúce sa výberu a kariéry sudcov by mali byť založené na objektívnych kritériách vopred stanovených zákonom alebo príslušnými orgánmi. Takéto rozhodnutia by mali byť založené na zásluhách, so zreteľom na kvalifikácie, schopnosti a výkon, ktorý je potrebný na rozhodovanie v prípadoch, prostredníctvom uplatňovania práva pri rešpektovaní ľudskej dôstojnosti (Kapitola VI – Status sudcu, bod 44).

Európska charta štatútu sudcov v častiach, ktoré upravujú výber, prijímanie a počiatočnú odbornú prípravu, ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcov a ich kariérny postup, uvádza:

- Štatút predpokladá, že všetky rozhodnutia týkajúce sa výberu, prijímania, ustanovovania do funkcie, kariérneho postupu alebo skončenia výkonu sudcovskej funkcie sa prijímajú za účasti orgánu, ktorý je nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci a ktorého aspoň polovicu tvoria sudcovia zvolení ostatnými sudcami spôsobom, ktorý zaručuje čo najširšie zastúpenie členov sudcovského stavu (1. Všeobecné zásady, bod 1.3.).
- V súlade s pravidlami štatútu týkajúcimi sa výberu a prijímania sudcov nezávislým orgánom alebo komisiou sa pri výbere kandidátov vychádza z ich schopnosti slobodne a nestranne posudzovať právne prípady, ktoré im budú pridelené a zo schopnosti aplikovať pri svojom rozhodovaní zákon a rešpektovať dôstojnosť každej osoby. Štatút vylučuje zamietnutie kandidáta len z dôvodu pohlavia, etnického alebo sociálneho pôvodu, alebo z dôvodu filozofického a politického presvedčenia alebo náboženskej viery (2. Výber, prijímanie a počiatočná odborná príprava, bod 2.1.).
- Štatút požaduje vytvorenie podmienok, ktoré by prostredníctvom kvalifikačných požiadaviek na dosiahnuté vzdelanie alebo predchádzajúcu prax zaručili schopnosť vykonávať špecifické sudcovské povinnosti (2. Výber, prijímanie a počiatočná odborná príprava, bod 2.2.).
- Štatút ustanovuje, že vybraní kandidáti by sa mali pripraviť na účinné plnenie sudcovských povinností prostredníctvom primeraného vzdelávania, ktorého náklady znáša štát. Orgán uvedený v odseku 1.3 zabezpečuje primeranosť vzdelávacích programov, ako aj inštitúcie, ktorá tieto programy realizuje tak, aby spĺňali požiadavky otvorenosti, odbornej spôsobilosti a nestrannosti spojené s výkonom sudcovských povinností. (2. Výber, prijímanie a počiatočná odborná príprava, bod 2.3.).
- Rozhodnutie ustanoviť vybraného kandidáta do sudcovskej funkcie a prideliť ho na určitý súd prijíma nezávislý orgán uvedený v odseku 1.3, alebo rozhodnutie sa prijíma na jeho návrh, s jeho súhlasom alebo na základe jeho stanoviska (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.1.).
- V zásade platí, že sudca vykonávajúci sudcovskú funkciu na určitom súde nemôže byť preložený do inej sudcovskej funkcie alebo na iný súd, a to dokonca ani v rámci ustanovenia do vyššej sudcovskej funkcie, bez možnosti slobodne sa k tomu vyjadriť. Výnimka z tohto princípu je možná len v prípade, že preloženie je výsledkom rozhodnutia o disciplinárnej sankcii, v prípade zmeny súdneho systému vyplývajúcej zo zákona a v prípade dočasného preradenia na blízky súd s cieľom jeho posilnenia, pričom štatút prísne obmedzuje maximálnu dobu takéhoto dočasného preradenia bez ujmy na platnosti ustanovení odseku 1.4. (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.4).
- V prípade, že systém povyšovania nevychádza z počtu odpracovaných rokov, zakladá sa výlučne na kvalitách a pracovných výsledkoch dosiahnutých sudcom pri výkone jemu

zverených úloh a zistených pomocou objektívnych hodnotení vykonávaných jedným alebo niekoľkými sudcami a prediskutovaných s dotknutým sudcom. Rozhodnutia súvisiace s povýšením sudcu potom prijíma orgán uvedený v odseku 1.3, alebo sa prijímajú na jeho návrh alebo s jeho súhlasom. Sudcovia, ktorí nie sú navrhnutí na povýšenie, musia mať právo podať sťažnosť uvedenému orgánu (4. Kariérny postup, bod 4.1.).

3. Zoznam blízkych osôb:

Podľa § 28 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) **uchádzač o funkciu sudcu je povinný spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov, ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva alebo členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno, priezvisko, funkčné zaradenie a označenie inštitúcie. Vyhlásenie sa zverejní spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania.**

Podľa § 37 ods. 11 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 15 zákona č. 33/2011 Z.z.) **uchádzač o funkciu predsedu súdu je povinný spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ktoré sú členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno a priezvisko. Vyhlásenie sa zverejní spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania.**

Ústava Slovenskej republiky garantuje v čl. 30 ods. 4 všetkým občanom Slovenskej republiky prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok. Čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nedovoľuje nikoho poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať, a to ani z dôvodu príbuzenských vzťahov.

Namietaná právna úprava síce priamo neustanovuje obmedzenie prístupu k verejným funkciám za rovnakých podmienok či poškodenie alebo znevýhodnenie uchádzačov o funkciu sudcu alebo funkciu predsedu súdu, ale takéto ich obmedzenie, poškodenie alebo znevýhodnenie reálne umožňuje, ak majú v justícii alebo na ministerstve príbuzných alebo iné blízke osoby, a to bez ohľadu na to, či udržiavajú vzájomné vzťahy a bez ohľadu na to, či ich vzťahy sú alebo nie sú priateľské. Pritom, som o tom presvedčený, uvedená právna úprava nezabezpečí deklarovanú transparentnosť výberového konania. Povedie len k zbytočnej medializácii a k vybavovaniu si účtov neúspešných účastníkov súdneho konania a odsúdených osôb so sudcami, k šikanácii uchádzačov o funkciu sudcu alebo funkciu predsedu súdu a ich blízkych osôb a v konečnom dôsledku k spochybňovaniu súdnej moci.

Zabezpečenie transparentnosti výberových konaní na funkciu sudcu a na funkciu predsedu súdu považujem za nevyhnutný predpoklad pre riadne fungovanie súdnictva a garanciu nezávislosti súdnej moci. Transparentnosť výberových konaní na funkciu sudcu a na funkciu predsedu súdu však musí zákonodarca zabezpečiť takými právnymi prostriedkami a takým spôsobom, ktorý bude rešpektovať základné ľudské práva a slobody.

Okrem toho, zverejňovanie osobných údajov blízkych osôb uchádzačov o funkciu sudcu a funkciu predsedu súdu na internete, a to aj bez ich súhlasu, bez ich vedomia a dokonca aj proti ich vôli, považujem za nezlučiteľné so základnými ľudskými právami a slobodami garantovanými Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Zastávam názor, že namietaná právna úprava nie je v súlade s čl. 13 ods. 4, čl. 19 ods. 3 a čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a že nerešpektuje ani čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to z rovnakých dôvodov aké som uviedol v odôvodnení tohto návrhu v bode 2.

V nadväznosti na uvedené chcem zdôrazniť, že ani podľa medzinárodných dokumentov pôvod uchádzačov o funkciu sudcu a ich príbuzenské vzťahy s kýmkoľvek nesmú byť dôvodom na diskrimináciu. Rozhodujúcim kritériom musia byť ich odborné a morálne predpoklady na výkon funkcie sudcu

Podľa dodatku k Odporúčaniu CM/Odp (2010)12:

- Rozhodnutia týkajúce sa výberu a kariéry sudcov by mali byť založené na objektívnych kritériách vopred stanovených zákonom alebo príslušnými orgánmi. Takéto rozhodnutia by mali byť založené na zásluhách, so zreteľom na kvalifikácie, schopnosti a výkon, ktorý je potrebný na rozhodovanie v prípadoch, prostredníctvom uplatňovania práva pri rešpektovaní ľudskej dôstojnosti (Kapitola VI – Status sudcu, bod 44).
- Nemala by z akéhokoľvek dôvodu existovať žiadna diskriminácia sudcov alebo kandidátov do kancelárií súdov, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, zdravotné postihnutie, pôvod, sexuálna orientácia alebo iné (Kapitola VI – Status sudcu, bod 45).

Aj **Európska charta štatútu sudcov** výslovne vylučuje (v bode 2.1.) zamietnutie kandidáta len z dôvodu pohlavia, etnického alebo sociálneho pôvodu, alebo z dôvodu filozofického a politického presvedčenia alebo náboženskej viery. Pri výbere kandidátov sa má vychádzať z ich schopnosti slobodne a nestranne posudzovať právne prípady, ktoré im budú pridelené a zo schopnosti aplikovať pri svojom rozhodovaní zákon a rešpektovať dôstojnosť každej osoby.

To však neznamená, že by zákonodarca nemohol ustanoviť takú právnu úpravu, na základe ktorej by orgán, ktorý rozhoduje o výbere kandidáta na funkciu sudcu a o pridelení alebo preložení sudcu, mohol získať údaje nevyhnutné na to, aby nevznikali objektívne pochybnosti o nestrannosti a nezávislosti sudcov. Napríklad, aj údaje o tom, s kým je sudca v príbuzenskom pomere. Takýmto orgánom však musí byť orgán nezávislý od výkonnej moci a zákonodarnej moci a nesmie ísť o údaje, s ktorými by mohla účelovo manipulovať výkonná moc a zákonodarná moc, a už vôbec - osobné údaje nemožno zverejňovať na internete.

Tieto tvrdenia opieram o **Európsku chartu štatútu sudcov** ako celok a osobitne s dôrazom na znenie bodov 1.3. a 3.2., v ktorých je uvedené:

- Štatút predpokladá, že všetky rozhodnutia týkajúce sa výberu, prijímania, ustanovovania do funkcie, kariérneho postupu alebo skončenia výkonu sudcovskej funkcie sa prijímajú za účasti orgánu, ktorý je nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci a ktorého aspoň polovicu tvoria sudcovia zvolení ostatnými sudcami spôsobom, ktorý zaručuje čo najširšie zastúpenie členov sudcovského stavu (1. Všeobecné zásady, bod 1.3.).
- Štatút ustanovuje okolnosti, za akých sa predchádzajúce aktivity kandidáta alebo aktivity jeho blízkych príbuzných môžu stať prekážkou jeho ustanovenia do sudcovskej funkcie z dôvodu oprávnených a objektívnych pochybností o jeho nestrannosti a nezávislosti (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.2.).

V odôvodnení bodu 3.2. je uvedené toto: „Charta sa zaoberá aj otázkou nezlučiteľnosti. **Zavrhol hypotézu absolútnej nezlučiteľnosti, ktorá by znemožnila ustanovenie sudcov z dôvodu predchádzajúcich aktivít samotných sudcov alebo ich rodinných príslušníkov.** Na druhej strane vychádza z presvedčenia, že pri rozhodovaní o pridelení sudcu na konkrétny súd treba prihliadať na vyššie uvedené okolnosti, pokiaľ tieto okolnosti nastrojú oprávnené a objektívne pochybnosti o jeho nestrannosti a nezávislosti. Napríklad advokát, ktorý predtým vykonával advokátsku prax v istom meste, nemôže byť okamžite pridelený na súd ako sudca v tom istom meste. Sotva si možno predstaviť aj situáciu, že sudca je pridelený na súd v tom meste, kde je jeho manželka, manžel, otec alebo matka starostom alebo členom mestského zastupiteľstva. Preto sa v štatúte musí v súvislosti s pridelovaním sudcov na konkrétne súdy prihliadať na situácie, ktoré by mohli navodiť oprávnené a objektívne pochybnosti o ich nezávislosti a nestrannosti.

Znenie zákona neustanovuje, aké právne následky bude mať zistenie príbuzenských väzieb medzi uchádzačmi o funkciu sudcu a jeho príbuznými v justícii alebo vo výberovej komisii ani medzi uchádzačmi o funkciu predsedu súdu a členmi výberovej komisie. Neustanovuje ani žiadne obmedzenia vo vzťahu k pridelovaniu, dočasnému pridelovaniu a prekladaniu sudcov na jednotlivé súdy z dôvodu rodinných väzieb či prechádzajúcej činnosti. Neustanovuje nič iné, len povinnosť uchádzača o funkciu sudcu predložiť písomné

vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov, ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva alebo členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno, priezvisko, funkčné zaradenie a označenie inštitúcie a ak ide o uchádzača o funkciu predsedu súdu, povinnosť predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb, ktoré sú členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno a priezvisko. Takéto vyhlásenia sa zverejnia na webovom sídle ministerstva spravodlivosti. Zverejnenie takýchto vyhlásení na internete nemôže byť samotným cieľom právnej úpravy, musí mať svoj význam ustanovený zákonom. So zreteľom na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zákon musí ustanoviť, akým spôsobom bude reagovať ministerstvo spravodlivosti a výberová komisia v prípade, ak uchádzač o funkciu sudcu alebo funkciu predsedu súdu uvedie, že má príbuzenské väzby, ktoré je povinný deklarovať. Súčasne musí ustanoviť, aké právne následky môže mať takáto skutočnosť pre uchádzača o funkciu sudcu alebo funkciu predsedu súdu.

A len poznamenávam, že osobným údajom priznáva ochranu aj právo Európskej únie. To znamená, že v zmysle čl. 51 Charty základných práv Európskej únie zákonodarca nesmie prekročiť ani medze právnej úpravy garantovanej v čl. 7 tejto charty, ktorý zaručuje každému právo na rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie.

4. Výberové komisie:

V ustanovení § 29 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) je upravené kreovanie a hlasovanie výberových komisií na obsadenie voľného miesta sudcu (§ 29 ods.1 až 8) a výberových komisií na obsadenie voľného miesta predsedu senátu súdu vyššieho stupňa (§ 29 ods. 9).

Podľa § 29 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) **výberové konanie podľa § 28 ods. 1 uskutočňuje päťčlenná výberová komisia. Členov výberovej komisie vymenuje predseda súdu z databázy kandidátov na členov výberovej komisie vždy po vyhlásení výberového konania, a to tak, aby jeden člen bol z kandidátov zvolených národnou radou, jeden člen z kandidátov zvolených súdnou radou a dvaja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom. Jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť predsedu súdu sudcovská rada súdu, na ktorom sa voľné miesto obsadzuje.**

Podľa § 29 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) **na účely vytvorenia databázy kandidátov na členov výberovej komisie národná rada a súdna rada volia aspoň po dvoch kandidátoch a minister vymenúva aspoň štyroch kandidátov; databáza sa zverejňuje na webovom sídle národnej rady, súdnej rady a ministerstva.**

Podľa § 29 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) **za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady na neustranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa § 28 ods. 4 a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.**

Podľa § 29 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) členovia výberovej komisie volia spomedzi seba predsedu výberovej komisie. Výberová komisia je uznášaniaschopná, ak sa na hlasovaní zúčastnia aspoň štyria jej členovia. **Jej rozhodnutie je platné, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jej členov.**

Z uvedenej právnej úpravy vyplýva, že výberové komisie, ktoré uskutočňujú výberové konanie na obsadenie funkcie sudcu alebo funkcie predsedu senátu súdu vyššieho stupňa, sú päťčlenné. Jeden člen výberovej komisie musí byť ustanovený z kandidátov zvolených Národnou radou Slovenskej republiky, dvaja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom spravodlivosti, jeden člen z kandidátov zvolených Súdnu radou Slovenskej republiky a jedného člena zvolí sudcovská rada súdu, na ktorom sa voľné miesto obsadzuje. Rozhodnutie výberovej komisie bude platné, ak zaň bude hlasovať nadpolovičná väčšina všetkých jej členov. Štyria z piatich členov výberovej komisie nemusia byť sudcami, nemusia mať ani len právnické vzdelanie, nemusia mať ani len vysokoškolské vzdelanie – stačí, ak pôsobia v sektore vysokých škôl (na akejkolvek vysokej škole a na akomkoľvek poste) alebo v neziskovom sektore (v akejkolvek neziskovej organizácii a na akomkoľvek poste). A ak niektorí z nich predsa len budú mať právnické vzdelanie, nemusia mať žiadne skúsenosti s prácou v justícii. Dôležité je, že politickí činitelia reprezentovaní národnou radou a ministrom spravodlivosti budú presvedčení o ich morálnych a odborných predpokladoch na neustranný výkon funkcie člena výberovej komisie a že budú presvedčení o ich spôsobilosti posúdiť, či uchádzač o funkciu sudcu má alebo nemá predpoklady na výkon funkcie sudcu, prípadne či má predpoklady pre výkon funkcie predsedu senátu súdu vyššieho stupňa. To znamená, že **v konečnom dôsledku o tom, kto bude vymenovaný za sudcu, rozhodne nie prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky v zmysle čl. 141a ods. 4 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, ale výberová komisia, v ktorej bude mať relevantnú početnú prevahu politická moc. Rovnako politická moc bude rozhodovať aj o tom, kto sa stane predsedom senátu súdu vyššieho stupňa.**

Právna úprava § 29 ods. 1 až 8 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) je nerozlučne spojená s ustanovením § 11 ods. 1 zákona č. 385/2011 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 1 zákona č. 33/2011 Z.z.), podľa ktorého sudcu prideľuje na výkon funkcie na určitý súd súdna rada na základe výsledkov výberového

konania, ktoré jej oznamuje predseda výberovej komisie. Takouto konštrukciou zákona zákonodarcia dosiahol stav, že **Súdna rada Slovenskej republiky v podstate už nie je oprávnená rozhodovať ani o pridelení sudcov na jednotlivé sudy v zmysle jej ústavného práva, ktoré jej priznáva čl. 141a ods. 4 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky.** Je viazaná výsledkami výberového konania, teda rozhodnutím výberových komisií, na zloženie ktorých má rozhodujúci vplyv národná rada a výkonná moc reprezentovaná ministrom spravodlivosti.

Pridelenie sudcu na výkon funkcie na určitý súd znamená určenie miesta výkonu funkcie sudcu, teda určenie súdu, na ktorom bude sudca vykonávať svoju funkciu. Právomoc Súdnej rady Slovenskej republiky rozhodovať o tom, na ktorý súd má byť sudca po svojom vymenovaní do funkcie pridelený, nadväzuje na právnu úpravu ustanovenú v § 5 ods. 1 písm. g) a h) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudoch a prísediach, teda na úspešné absolvovanie výberového konania uchádzačom o funkciu sudcu a na jeho súhlas s pridelením na vopred určený súd. To znamená, že výberové konanie nie je o pridelení sudcu na súd. Vo výberovom konaní sa rozhoduje o tom, či a ktorý uchádzač najlepšie spĺňa podmienky na ustanovenie do funkcie sudcu. Preto neexistuje žiaden rozumný dôvod na to, aby súdna rada bola povinná prideliť sudcov na výkon funkcie na určitý súd na základe výsledkov výberového konania, ktoré jej oznámi predseda výberovej komisie.

Z uvedených dôvodov namietam súlad ustanovenia § 29 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 16 zákona č. 33/2011 Z.z.) v spojení s právnu úpravou ustanovenou v § 11 ods. 1 tohto zákona (čl. I bod 1 zákona č. 33/2011 Z.z.) so základnými princípmi demokratického a právneho štátu, princípom deľby moci, princípom nezávislosti súdnej moci a princípom ústavnosti, a tým aj čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky.

V § 37 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 12 zákona č. 33/2011 Z.z.) je upravené výberové konanie a v rámci neho v odsekoch 5 až 7 kreovanie a hlasovanie výberových komisií na obsadenie funkcie predsedu súdu okrem predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Podľa § 37 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 12 zákona č. 33/2011 Z.z.) **výberové konanie uskutočňuje päťčlenná výberová komisia. Členov výberovej komisie vymenuje minister z databázy kandidátov na členov výberovej komisie vždy po vyhlásení výberového konania, a to tak, aby jeden člen bol z kandidátov zvolených súdnou radou a traja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom. Jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť ministra sudcovská rada súdu, na ktorom sa funkcia predsedu obsadzuje. Na účely vytvorenia databázy kandidátov na členov výberovej komisie súdna rada volí aspoň dvoch kandidátov a minister vymenúva aspoň šiestich kandidátov; databáza sa zverejňuje na webovom sídle súdnej rady a ministerstva.**

Podľa § 37 ods. 6 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 13 zákona č. 33/2011 Z.z.) **za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady na nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa odseku 4 a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.**

Podľa § 37 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch členovia výberovej komisie volia spomedzi seba predsedu výberovej komisie. Výberová komisia je uznášaniaschopná, ak sa na hlasovaní zúčastnia aspoň štyria jej členovia. **Jej rozhodnutie je platné, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jej členov.**

Z uvedenej právnej úpravy vyplýva, že výberové komisie, ktoré uskutočňujú výberové konanie na funkciu predsedu súdu, sú päťčlenné. Jedného člena bude voliť Súdna rada Slovenskej republiky, jedného sudcovská rada súdu, na ktorom sa funkcia predsedu súdu obsadzuje a troch minister spravodlivosti. Rozhodnutie výberovej komisie bude platné, ak zaň bude hlasovať nadpolovičná väčšina všetkých jej členov. Štyria z piatich členov výberovej komisie nemusia byť sudcami, nemusia mať ani len právnické vzdelanie, nemusia mať ani len vysokoškolské vzdelanie – stačí, ak pôsobia v sektore vysokých škôl (na akejkoľvek vysokej škole a na akomkoľvek poste) alebo v neziskovom sektore (v akejkoľvek neziskovej organizácii a na akomkoľvek poste). A ak niektorí z nich predsa len budú mať právnické vzdelanie, nemusia mať žiadne skúsenosti s prácou v justícii. Dôležité je, že minister spravodlivosti bude presvedčený o ich morálnych a odborných predpokladoch na nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie a že bude presvedčený o ich spôsobilosti posúdiť, či uchádzač má alebo nemá predpoklady na výkon funkcie predsedu súdu. To znamená, že v konečnom dôsledku predsedami všetkých okresných súdov, predsedami všetkých krajských a predsedom Špecializovaného trestného súdu v Slovenskej republike sa môžu stať iba tí sudcovia, o ktorých tak rozhodne výkonná moc.

Takáto právna úprava nie je v súlade s princípom del'by moci a princípom nezávislosti súdnej moci, a tým porušuje s čl. 1 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V nadväznosti na uvedené len pre úplnosť dávam do osobitnej pozornosti aj v tomto bode právnú úpravu prechodného ustanovenia § 151r zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) a § 101c zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z.z.). Táto právna úprava priznáva ministrovi spravodlivosti oprávnenie vymenovať v podstate všetkých členov výberových komisií na obsadenie voľných miest sudcov, predsedov senátov súdov vyššieho stupňa a predsedov okresných súdov, krajských súdov a Špecializovaného trestného súdu. Stačí, ak v zákonom ustanovenej lehote nebudú

zvolení alebo vymenovaní prví kandidáti na členov výberových komisií. O tom, kto bude podpredsedom súdu, rozhoduje minister spravodlivosti na návrh predsedu súdu (§ 40 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch). Minister spravodlivosti rozhoduje aj o tom, na ktorom súde bude voľné miesto predsedu súdu (§ 39 ods. 5 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch).

Ak by zákon priamo ustanovil, že minister spravodlivosti vymenúva sudcov do funkcie sudcu, že ich prideluje na určitý súd, že rozhoduje o tom, kto sa stane predsedom senátu súdu vyššieho stupňa a aj o tom, ktorý sudca sa stane predsedom okresného súdu, krajského súdu a Špecializovaného trestného súdu, v aplikačnej praxi by dosiahol rovnaký výsledok, aký možno dosiahnuť podľa namietanej právnej úpravy. Faktom však je, že by to bolo veľmi priehľadné, a preto treba zakryť skutočný zámer za pekne znejúce slová o transparentnosti a za rôzne fabulácie. Pred laickou verejnosťou tak možno zastrieť snahu o získanie politického vplyvu na moc súdnu.

Súdna moc je jednou z troch štátnych mocí. Nezávislosť súdnej moci nemožno chápať len ako nezávislosť sudcov pri rozhodovaní. Rovnako je dôležitá aj inštitucionálna nezávislosť súdnej moci, t.j. vonkajšia nezávislosť súdnej moci – patrí k základným prvkom právneho štátu. Jednoznačne to potvrdzujú medzinárodné dokumenty, ktoré sa vzťahujú na súdy a sudcov.

Medzinárodné dokumenty sa zaoberajú aj otázkou, aký orgán má rozhodovať o výbere a kariére sudcov.

Podľa dodatku k Odporúčaniu CM/Odp (2010)12:

- Orgán, ktorý rozhoduje o výbere a kariére sudcov by mal byť nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci. S cieľom zabezpečiť jeho nezávislosť, by mala najmenej polovica členov orgánu byť zvolená ich kolegami/sudcami (Kapitola VI – Status sudcu, bod 46).
- Avšak v prípadoch, kde ústavné alebo iné právne predpisy stanovujú, že hlava štátu, vláda alebo legislatívna moc rozhodujú pri výbere a profesijnom raste sudcov, nezávislý a kompetentný orgán z podstatnej časti vytvorený spomedzi justície (bez toho, aby boli dotknuté pravidlá o súdnych radách v Kapitole IV) by mal byť oprávnený vydávať odporúčania a stanoviská, podľa ktorých by mal príslušný menovací orgán postupovať v praxi (Kapitola VI – Status sudcu, bod 47).
- Členstvo v nezávislých orgánoch uvedených v odsekoch 46 a 47 by malo byť zabezpečené, čo najširším zastúpením. Ich postupy by mali byť transparentné s odôvodneniami ich rozhodnutí, ktoré budú k dispozícii na vyžiadanie. Neúspešný kandidát by mal mať právo napadnúť rozhodnutie alebo aspoň postup, podľa ktorého bolo rozhodnutie vydané (Kapitola VI – Status sudcu, bod 48).

Podľa Európskej charty štatútu sudcov:

- Štatút predpokladá, že všetky rozhodnutia týkajúce sa výberu, prijímania, ustanovovania do funkcie, kariérneho postupu alebo skončenia výkonu sudcovskej funkcie sa prijímajú za účasti orgánu, ktorý je nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci a ktorého aspoň polovicu tvoria sudcovia zvolení ostatnými sudcami spôsobom, ktorý zaručuje čo najširšie zastúpenie členov sudcovského stavu (1. Všeobecné zásady, bod 1.3.).
- Rozhodnutie ustanoviť vybraného kandidáta do sudcovskej funkcie a prideliť ho na určitý súd prijíma nezávislý organ uvedený v odseku 1.3, alebo rozhodnutie sa prijíma na jeho návrh, s jeho súhlasom alebo na základe jeho stanoviska (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.1.).
- V prípade, že systém povyšovania nevychádza z počtu odpracovaných rokov, zakladá sa výlučne na kvalitách a pracovných výsledkoch dosiahnutých sudcom pri výkone jemu zverených úloh a zistených pomocou objektívnych hodnotení vykonávaných jedným alebo niekoľkými sudcami a prediskutovaných s dotknutým sudcom. Rozhodnutia súvisiace s povýšením sudcu potom prijíma orgán uvedený v odseku 1.3, alebo sa prijímajú na jeho návrh alebo s jeho súhlasom. Sudcovia, ktorí nie sú navrhnutí na povýšenie, musia mať právo podať sťažnosť uvedenému orgánu (4. Kariérny postup, bod 4.1.).

Benátska komisia vo svojej správe v bode 30 uvádza, že: „...fungovanie súdnej rady by nemalo umožniť žiadne ústupky parlamentným väčšinám a tlakom zo strany exekutívy a nemalo by podliehať rozhodnutiam politických strán, aby mohla rada chrániť hodnoty a základné princípy justície.“.

Ďalej Benátska komisia v časti III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva uvádza:

- V Európe existuje mnoho rôznych systémov pre vymenovanie za sudcu, a preto neexistuje jeden univerzálny model, ktorý by sa mal aplikovať vo všetkých krajinách (bod 44 v bode 31).
- V starších demokraciách má niekedy výkonná moc rozhodujúci vplyv na vymenovanie sudcov. Tieto systémy môžu v praxi veľmi dobre fungovať a počítajú s nezávislým súdnictvom, pretože tieto právomoci sú obmedzené právnou kultúrou a tradíciami, ktoré sa vyformovali počas dlhej doby (bod 45 v bode 31).
- Nové demokracie zatiaľ nemali možnosť tieto tradície rozvíjať, a preto sú v týchto krajinách potrebné výslovne ústavné a právne ustanovenia ako záruka pred politickým zneužitím pri vymenovaní sudcov (bod 46 v bode 31).

- Nie je vhodné, aby sa o vymenovaní sudcov všeobecných (nie ústavných) súdov rozhodovalo v parlamente, pretože nemožno vylúčiť nebezpečenstvo, že politické dôvody prevážia nad objektívnymi schopnosťami kandidátov (bod 47 v bode 31).
- Vhodnou metódou pre zabezpečenie sudcovskej nezávislosti je zriadenie súdnej rady, ktorej by mali byť udelené ústavné garancie týkajúce sa jej zloženia, právomoci a autonómie (bod 48 v bode 31).
- Takáto rada by mala mať rozhodujúci vplyv na vymenovanie a povýšenie sudcov, ako aj uloženie disciplinárnych opatrení voči nim (bod 49 v bode 31).
- Podstatná časť alebo väčšina členov súdnej rady by mala byť volená v rámci súdnictva, spomedzi sudcov. Za účelom zaistenia demokratickej legitímnosti súdnej rady by mali byť jej ostatní členovia volení parlamentom spomedzi osôb s vhodnou právnou kvalifikáciou (bod 50 v bode 31).

V Slovenskej republike je zriadená súdna rada – jej zloženie a právomoci ustanovuje priamo Ústava Slovenskej republiky. V súčasnosti však nemá rozhodujúci vplyv na vymenovanie a povýšenie sudcov. Zákonodarca totiž prijal takú právnu úpravu, na základe ktorej Súdna rada Slovenskej republiky v personálnej oblasti v podstate už môže iba realizovať rozhodnutia ministra spravodlivosti a rozhodnutia výberových komisií kreovaných na politickom základe. Reálny vplyv na vymenovanie sudcov a ich kariérny postup nemajú ani sudcovské rady zriadené ako orgány sudcovskej samosprávy.

Zabezpečenie prevahy zástupcov nominovaných výkonnou mocou alebo výkonnou mocou a zákonodarnou mocou (traja členovia z celkového počtu piatich členov pri oprávnení troch členov rozhodnúť o výbere kandidáta) nie je v súlade nielen s čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a Ústavy Slovenskej republiky, ale ani s čl. 143 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje, že v rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.

Toto tvrdenie opieram o osobitnú časť dôvodovej správy k bodom 78 a 82 ústavného zákona č. 90/2001 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. Dôvodová správa k bodu 78 sa vzťahuje na čl. 141a o Súdnej rade Slovenskej republiky, dôvodová správa k bodu 82 sa vzťahuje na čl. 143 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky o sudcovskej samospráve.

Osobitná časť dôvodovej správy k bodu 78 znie:

„Nezávislosť súdnictva je jedným zo základných atribútov výkonu spravodlivosti v každej demokratickej spoločnosti. Iba skutočne nezávislí, právomocami nadaní a nestranní sudcovia môžu zabezpečiť dôslednú ochranu práv a slobôd občanov a spoločnosti.

Základné princípy nezávislosti súdnictva zakotvujú rezolúcie Valného zhromaždenia OSN 40/32 z 29. novembra 1985 a 40/146 z 13. decembra 1985, Odporúčanie Rady Európy No R (94) 12 Výboru ministrov členských štátov Rady Európy z 13. októbra 1994 a sú rozpracované aj v Európskej charte o statuse sudcu, prijatej v Štrasburgu 8.-10. júla 1998.

V súlade s uvedenými dokumentmi Ústava Slovenskej republiky v článku 141 zakotvuje princíp nezávislosti súdnej moci a oddelenia jej výkonu od iných štátnych orgánov.

Vplyv vládnej moci na moc súdnu je neopodstatnene veľká, najmä ak Ústava Slovenskej republiky predpokladá kompetenciu vlády navrhovať kandidátov na sudcov a rozhodovanie o služobnom postupe sudcov zákonná úprava ponecháva, s výnimkou sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, prakticky vo výlučnej kompetencii ministra spravodlivosti Slovenskej republiky ako reprezentanta exekutívy. Vychádza sa pritom z tézy politickej zodpovednosti ministra spravodlivosti za chod súdnictva a jeho správu vo všeobecnosti.

Zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 307/1995 Z.z. zriadené sudcovské rady a Rada sudcov Slovenskej republiky sa napriek očakávaniam nielen sudcov nestali, ale so zreteľom na svoje výhradne poradné funkcie, ani nemohli stať skutočným reprezentantom súdnej moci a jej záujmov. Všetky ich stanoviská, návrhy či odporúčania môžu totiž byť odmietnuté či nerešpektované bez povinnosti vysvetlenia, k čomu počas ich doterajšej existencie reálne a v závažných prípadoch došlo. Ich stanoviská nie sú pri rozhodovaní o výbere kandidátov na funkciu sudcu a o prideľovaní, resp. prekladaní sudcov na vyššie súdy pre kompetentné orgány záväzné.

Naznačený stav konštatovala aj správa Expertnej misie Európskej komisie na úseku súdnictva a ministerstva vnútra z novembra 1997, podľa ktorej medzi základné problémy súdnictva patrí "neexistencia samosprávy súdnictva a naopak, jeho úplná závislosť od výkonnej moci".

Absolútna právomoc ministra spravodlivosti menovať a odvolávať predsedov a podpredsedov krajských a okresných súdov spolu s oprávnením týchto súdnych funkcionárov v oblastiach rozhodovania o prideľovaní vecí rozvrhom práce, hodnotenia sudcov, rozhodovania o zložení disciplinárnych senátov, uvoľňovaní sudcu na vzdelávacie semináre a pod., dáva výkonnej moci príležitosť sledovať svoje záujmy práve cez predsedov súdov.

V súčasnej Ústave Slovenskej republiky chýba aj ústavné zakotvenie orgánu reprezentujúceho súdnictvo tak, ako je to v prípadoch moci zákonodarnej a výkonnej.

Skôr naznačené nedostatky rieši navrhovaný článok 141a ods. 1 ústavným zakotvením Súdnej rady Slovenskej republiky.

Začlenenie Súdnej rady Slovenskej republiky do siedmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky zvýrazňuje jej nezávislé postavenie od moci zákonodarnej, ako aj výkonnej a je reálnym naplnením ústavnej zásady nezávislosti a oddelenia výkonu súdnej moci od iných orgánov štátu. Zodpovedá tak požiadavke Odporúčania Rady Európy No R (94) 12 Výboru ministrov členských štátov Rady Európy z 13. októbra 1994 na nezávislosť orgánu zodpovedného za výber a služobný postup od vlády a štátnej správy.

Naplnenie uvedených cieľov a princípov sa dosiahne aj zakotvením zloženia Súdnej rady Slovenskej republiky, v ktorej nadpolovičnú tvoria zástupcovia sudcov, volení svojimi kolegami polovicu tak, aby v nej mali čo najširšie zastúpenie sudcovia súdov všetkých stupňov a druhov, ako to predpokladajú všeobecné zásady Európskej charty o statuse sudcu (navrhuje sa, aby predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky bol predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, jej ďalšími členmi boli ôsmi sudcovia ostatných súdov, ktorých volia a odvolávajú sudcovia Slovenskej republiky - v zmysle súčasnej zákonnej úpravy sú to zástupcovia krajských a okresných súdov, Vyššieho vojenského súdu a vojenských obvodových súdov, ďalej traja členovia, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky, traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky a traja členovia, ktorých vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky).

Zmyslu trojdelenia štátnej moci a systému protiváh a vzájomných brzd zodpovedajú ustanovenia o ďalších členoch Súdnej rady Slovenskej republiky, nominovaných do tohto orgánu v rovnakom počte prezidentom, Národnou radou SR a vládou. Kto bude v Súdnej rade Slovenskej republiky zastupovať prezidenta, parlament a vládu ústava neupravuje.

Národná rada SR a vláda bude môcť do Súdnej rady SR vyslať tak vlastných členov, ako aj iné dôveryhodné osoby. Prezident Slovenskej republiky sa môže teoreticky aj sám rozhodnúť pre členstvo v tomto orgáne. Je však viac pravdepodobné, že z praktických dôvodov vymenuje ako svojich zástupcov v tomto orgáne osobnosti, ktoré budú problematike súdnej moci nielen rozumieť (významní odborníci z oblasti teórie alebo zástupcovia iných stavovských organizácií právnikov), ale ktorí budú požívať aj jeho dôveru.

Uvedené prispeje k zabezpečeniu všestrannosti pohľadu na riešené problémy a zamedzeniu prípadnej jednostrannosti a presadzovaní partikulárnych záujmov v rozhodovaní Súdnej rady Slovenskej republiky.

Stabilita vývoja súdnictva na jednej strane a všestrannosti prístupu a verifikácii správnosti názorov na riešenia základných otázok súdnictva na strane druhej napomôže stanovenie vyváženej päťročnej dĺžky funkčného obdobia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, ako aj zakotvenie určitej obmeny jej členov, ustanovením možnosti byť členom Súdnej rady Slovenskej republiky najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

Logickým dôsledkom takto koncipovanej Súdnej rady Slovenskej republiky je aj ustanovenie o tom, že na jej čele stojí predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako reprezentant najvyššieho súdneho orgánu a súčasne aj predstaviteľ jeho správy.

Postavenie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa tým mení na jedného z najvyšších ústavných činiteľov, a to na ústavného činiteľa reprezentujúceho súdnictvo, čím sa bude zásadne líšiť od doterajšieho postavenia ako jedného z predsedov súdov existujúcej súdnej sústavy.

V odseku 2 sa konštatuje, že funkčné obdobie členov súdnej rady je päť rokov a tiež, že tá istá osoba môže byť zvolená alebo vymenovaná za člena súdnej rady najviac v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.

Návrh predpokladá, že podrobnejšiu úpravu spôsobu ustanovenia členov súdnej rady, jej pôsobnosti, organizácie a vzťahov k orgánom správy súdnictva a orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon.

Zmyslu obsahového naplnenia princípu nezávislosti súdnictva a jeho oddelenia od ostatných orgánov štátu zodpovedá aj ustanovený okruh kompetencií, ktorý zabezpečuje jej zásadný vplyv na riešenie najzákladnejších a pre organizáciu, výkon a správu súdnictva existenčných otázok.

V ustanovení článku 141a ods. 3 písm. a) zakotvené oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie za sudcu a odvolanie sudcu predstavuje jednu zo základných záruk odborného a politicky neovplyvneného výberu z radov potencionálnych uchádzačov o funkciu sudcu.

Oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky navrhovať odvolanie sudcu za ustanovených podmienok eliminuje aj takouto formou vyvíjať prípadný nátlak na sudcov, čo prispeje k ich požadovanej nezávislosti. Posúdenie, či sa sudca spreneveril svojmu poslaniu alebo či sudcovskú funkciu nemôže plniť z iných zákonom predvídaných dôvodov, sa tak dostane nielen do kompetencie orgánu v ktorého rozhodovaní neprevláda žiadna politická sila, ale ani žiadna zložka štátnej moci.

Do kompetencie súdnej rady sa dostáva aj mimoriadne citlivé a najmä efektívne a kvalitu rozhodovacej činnosti súdov rozhodovanie o pridelení a preložení sudcov (predpokladané v článku 141a ods. 3 písm. b). Uvedené sa týka nielen prvého pridelenia novo ustanovených sudcov na jednotlivé súdy, ale aj ich služobného postupu na súdy vyššieho stupňa. Také rozhodovanie sa pritom musí opierať o objektívne kritériá a realizovať sa na základe zásluhovosti s ohľadom na kvalifikáciu, bezúhonnosť, odbornosť a výkonnosť sudcu.

Pre naplnenie uvedených zásad je nevyhnutné, aby inštitúcia zodpovedná za výber a služobný postup sudcov bola nezávislá od vlády a štátnej správy tak, ako to predpokladá bod 2. písm. c) všeobecných princípov nezávislosti sudcov Odporúčania Rady Európy No R (94) 12 z 13. októbra 1994.

Zakotvenie tohto oprávnenia Súdnej rady Slovenskej republiky je logickým vyústením snahy zabezpečiť rozhodovanie o kariérnom postupe sudcov výhradne na princípoch odbornosti a reálnej potreby, pričom zákon určí podmienky a spôsob vykonania výberového konania.

Vylúči sa tak nielen možnosť subjektívneho rozhodovania, ale prenesenie rozhodovania o uvedených otázkach na Súdnu radu Slovenskej republiky eliminuje aj možnosti nezákonného funkčného postupu sudcu, t. j. postupu na vyšší súd v rozpore s pravidlami stanovenými zákonom, ako aj prípadnej neprimeranosti funkčného postupu (napr. pridelenie alebo preloženie sudcu na súd vyššej inštalácie, pre ktoré sudca nespĺňa odborné predpoklady) a pre ktoré nie je základ v kvalite jeho práce.

Oprávnenie súdnej rady predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy na vymenovanie predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie (článok 141a ods. 3 písm. c)) so zreteľom na navrhovaný spôsob uznášania sa súdnej rady (viď nižšie) zamedzí možnosť jednostranne politicky či inak motivovaného výberu kandidáta, nereflektujúceho názory sudcov.

Účasť sudcov pri výbere kandidátov na uvedené funkcie výraznou mierou umožní prezidentovi Slovenskej republiky do týchto ústavných funkcií menovať sudcov nielen odborne na vysokej úrovni, ale aj požívajúcich medzi sudcami vysoký morálny kredit a autoritu a predstavujúcich osobnosti schopné posilniť integritu súdnictva a jeho dôveryhodnosť.

V podstate rovnaké dôvody sú základom pre v článku 141a ods. 3 písm. d) upravené poverenie Súdnej rady Slovenskej republiky predkladať vláde návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch.

Nezastupiteľnú úlohu musí mať Súdna rada Slovenskej republiky aj vo veciach disciplinárneho konania, ktorú úlohu rieši článok 141a ods. 3 písm. e) ustanovením oprávnenia Súdnej rady Slovenskej republiky voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a ich predsedov z radov sudcov.

Platná Ústava Slovenskej republiky neobsahuje ustanovenia o disciplinárnej (kárnej) zodpovednosti sudcov, ani o spôsobe kreácie orgánu oprávneného disciplinárne trestať sudcov. Podľa platnej právnej úpravy kárnu zodpovednosť zisťujú a kárne opatrenia ukladajú kárne súdy, ktoré zisťujú tiež existenciu dôvodov pre zbavenie funkcie sudcu.

V ustanovení § 5 ods. 4 zákona č. 412/1991 Zb. o kárnej zodpovednosti sudcov v znení neskorších predpisov sa ustanovuje, že predsedu kárneho senátu, jeho zástupcu, členov kárneho senátu a potrebný počet náhradníkov vymenúva na tri roky predseda príslušného kárneho súdu zo sudcov tohto súdu, ktorá úprava je predmetom častej a oprávnenej kritiky. Princípom spravodlivého súdneho procesu a nezávislosti a nestrannosti kárneho súdu nezodpovedá doterajšia právna úprava, podľa ktorej predseda súdu, ktorý je z titulu svojej funkcie podľa zákona (§ 6 ods. 2 zákona č. 412/1991 Zb. o kárnej zodpovednosti sudcov v znení neskorších predpisov) oprávnený na podanie návrhu na začatie kárneho konania, je oprávnený rozhodovať tiež o zostavení kárneho súdu, ktorý o návrhu na kárne konanie rozhodne.

Požiadavka, aby právomoc zostavovať disciplinárne sudy bola zverená nezávislému orgánu, akým je práve Súdna rada Slovenskej republiky je preto plne oprávnená. Posilňuje sa tak aj ochrana postavenia sudcu ako ústavného činiteľa, o ktorého disciplinárnych previneniach bude rozhodovať orgán konštituovaný na základe Ústavy Slovenskej republiky.

V článku 141a ods. 3 písm. f) sa upravuje oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky vyjadrovať sa k návrhu rozpočtu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu. Vyjadrenie Súdnej rady Slovenskej republiky by preto v zmysle návrhu malo tvoriť súčasť návrhu rozpočtu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý podľa § 2 ods. 1 písm. a) bod 2 platného znenia zákona č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov tvorí jeho samostatnú rozpočtovú kapitolu.

V orgánoch Národnej rady SR by rozpočet Najvyššieho súdu SR mal predkladať predseda Najvyššieho súdu SR, podobne ako rozpočtovú kapitolu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktorá pokrýva rozpočet celej prokuratúry Slovenskej republiky, predkladá jej generálny prokurátor.

V súlade s medzinárodne uznaným a požadovaným štandardom teda navrhovaný ústavný text predpokladá existenciu osobitnej rozpočtovej kapitoly pre sudy, ktorú by mala tvoriť rozpočtová kapitola pre Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Ustanovenie prispeje k zrealizovaniu materiálnych potrieb a finančných výdavkov na efektívny, včasný a plynulý výkon súdnictva. So zreteľom na široko spektrálne zastúpenie sudcov súdov všetkých stupňov, ale aj odborníkov nominovaných prezidentom, Národnou radou SR a vládou, umožní všestranne zvažovať a v konečnom dôsledku zobjektívizovať potreby pre výkon súdnictva, a tým aj požiadavky na finančné prostriedky, ktoré je treba v príslušnom roku rozpočtovať na zabezpečenie nielen riadneho chodu súdnictva, ale aj jeho požadovaného rozvoja.

Možno teda právom očakávať, že Súdna rada Slovenskej republiky dokáže objektívne posúdiť skutočne potrebný rozsah súdnych činností a v dôsledku toho aj výšku nevyhnutných nákladov, ktoré má štát vynaložiť na zabezpečenie práva občana na efektívnu súdnu ochranu.

Osobitnému významu právomocí, ktoré návrh priznáva Súdnej rade Slovenskej republiky vo vzťahu k otázkam postavenia súdov a sudcov a z toho vyplývajúcim závažným dôsledkom musí zodpovedať aj úprava spôsobu jej rozhodovania. So zámerom zabezpečiť čo najväčšiu objektivnosť a všestranné zváženie všetkých rozhodných okolností pri rozhodovaní zverenom súdnej rade sa v článku 141a ods. 4 ustanovuje, že na prijatie platného uznesenia by mal byť potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov. Požadovaný spôsob rozhodovania vyžaduje, aby sa pri každom rozhodnutí dosiahla vždy dohoda medzi členmi Súdnej rady Slovenskej republiky z radov sudcov na jednej strane a ostatných členov na druhej strane a teda aby zástupcovia súdnej moci nemohli nanútiť svoju vôľu zástupcom ustanoveným inými mocami.

Podrobnejšiu úpravu spôsobu ustanovenia Súdnej rady, najmä spôsob voľby jej členov z radov sudcov, jej ďalšie právomoci v ústavou vymedzenom okruhu pôsobnosti, najmä v oblasti výchovy a vzdelávania sudcov, spolurozhodovania v otázkach materiálneho a finančného zabezpečenia súdnictva a použitia rozpočtovaných prostriedkov, vytvárania pracovných podmienok pre sudcov a ďalších, ako aj vzťahy k orgánom správy a samosprávy súdov podrobnejšie upraví zákon.“.

Osobitnú časť dôvodovej správy k bodu 78 k návrhu novely Ústavy Slovenskej republiky ústavným zákonom č. 90/2001 Z.z. som uviedol v neskrátenej podobe. V neskrátenej podobe uvádzam aj osobitnú časť dôvodovej správy k bodu 82, t.j. k čl. 143 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky:

„Jeden z najväčších problémov slovenského súdnictva spočíva v nedostatku samosprávy. V rámci jeho organizačnej štruktúry neexistuje nezávislý orgán, ktorý by bol oprávnený účinne sa zúčastňovať na riešení všetkých dôležitých otázok súdnictva. Práve naopak, závislosť na mienke výkonnej moci predstavovanej ministrom spravodlivosti je takmer úplná.

Predložený návrh preto predpokladá aj zmenu zákonnej úpravy statusových vecí sudcov a správy a samosprávy súdnictva (zákon o sudcoch a zákon o organizácii, správe a samospráve súdov). V rámci týchto zákonných zmien sa vytvoria predpoklady na to, aby sa na riadení a správe súdnictva okrem Súdnej rady Slovenskej republiky výraznou mierou podieľali aj orgány sudcovskej samosprávy.

Takými orgánmi sa stanú sudcovské rady, ktorých vytvorenie predpokladá na zmenu Ústavy Slovenskej republiky nadväzujúca zákonná úprava.

V zákone sa upravia sudcovské rady nielen z hľadiska ich organizačného začlenenia do systému riadenia a správy súdnictva, ale aj ich zloženie a spôsob rozhodovania.“.

Z dôvodovej správy k čl. 141a a čl. 143 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky jednoznačne vyplýva, že uzákonené zloženie výberových komisií je v príkrom rozpore s

uvedeným zámerom ústavodarcu, keďže Súdna rada Slovenskej republiky a príslušná sudcovská rada majú vo výberových komisiách len po jednom zástupcovi a oproti politickým nominantom sú v menšine. Z toho vyplýva, že nemajú žiaden reálny vplyv na výsledok výberového konania. Reálny vplyv na výsledok výberového konania zákonodarca priznal členom výberových komisií nominovaných výkonnou mocou a zákonodarnou mocou, prípadne výlučne výkonnou mocou reprezentovanou ministrom spravodlivosti. Tým dochádza k negácii zámeru ústavodarcu, aby sa Súdna rada Slovenskej republiky ako ústavný orgán reprezentujúci súdnictvo spolu so súdnymi radami ako orgánmi sudcovskej samosprávy rozhodujúcou mierou podieľali na riadení a správe súdnictva a na riešení všetkých dôležitých otázok súdnictva.

Predchádzajúci mechanizmus výberového konania taktiež zabezpečoval výrazné postavenie ministra spravodlivosti, keďže minister nemusel akceptovať výsledky výberového konania. Ani nová právna úprava nezaručuje nezávislosť súdnictva. Nedáva žiadne záruky, že nežiaduci vplyv výkonnej moci na moc súdnu bude eliminovaný.

5. K platovým pomerom:

Zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 27 zákona č. 33/2011 Z.z.) v § 69 ods. 4 ustanovuje:

„(4) Funkčný príplatok za výkon funkcie podľa odseku 2 patrí sudcovi najvyššieho súdu, ktorý podľa rozvrhu práce rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd za predpokladu, že v predchádzajúcom mesiaci mal pridelenú najmenej jednu vec, v ktorej konal v prvom stupni Špecializovaný trestný súd. Zastupujúci sudca sudcu podľa predchádzajúcej vety má nárok na tento príplatok len, ak nastane okolnosť, pre ktorú v danej veci nemôže konať sudca senátu, ktorý má pridelenú vec náhodným výberom.“.

Zákonom č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 29) bol bez náhrady vypustený § 79 zo zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach, ktorý znel takto:

- (1) Sudcovi možno priznať odmenu
- a) pri dosiahnutí veku 50 rokov,
 - b) za mimoriadne výsledky dosiahnuté pri včasnom, riadnom a plynulom prejednávaní a vybavovaní pridelených vecí vrátane výsledkov dosiahnutých počas dočasného pridelenia,
 - c) za splnenie osobitne významnej úlohy nad rozsah povinností vyplývajúcich mu z § 30,
 - d) za mimoriadne výsledky dosiahnuté pri riadnom a včasnom plnení povinností orgánu riadenia a správy súdov,
 - e) za splnenie mimoriadnej úlohy alebo osobitne významnej úlohy pri výkone stáže podľa § 13.

(2) Kritériá na priznávanie odmien podľa odseku 1 písm. b) a c) prijme sudcovská rada vždy na začiatku rozpočtového obdobia a zverejní ich.

(3) O priznaní odmeny podľa odseku 1 písm. a), b) alebo c) rozhodne predseda súdu na návrh sudcovskej rady alebo aj bez takéhoto návrhu po predchádzajúcom prerokovaní v sudcovskej rade. Nevyhovenie návrhu na priznanie odmeny predseda súdu v sudcovskej rade odôvodní.

(4) O priznaní odmeny podľa odseku 3 predsedovi okresného súdu rozhodne predseda príslušného krajského súdu a o priznaní odmeny podľa odseku 3 predsedovi krajského súdu rozhodne minister.

(5) O priznaní odmeny podľa odseku 1 písm. d) rozhodne minister. O priznaní odmeny podľa odseku 1 písm. e) rozhodne orgán, ktorý rozhodol o stáži sudcu.“.

Zákonom č. 33/2011 Z.z. bol vypustený bez náhrady aj piaty oddiel v prvom diele ôsmej hlavy druhej časti zákona č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, t.j. ustanovenie § 115, ktoré znelo takto:

(1) Generálny prokurátor môže na návrh rady prokurátorov prokurátorovi priznať odmenu až do výšky jeho funkčného platu

a) za vykonanie služobných úloh nad rozsah povinností vyplývajúcich mu z ustanovenia § 26, b) pri dosiahnutí veku 50 rokov.

(2) Kritériá na priznávanie odmien prijme rada prokurátorov vždy na začiatku rozpočtového obdobia a zverejní ich.

(3) Generálny prokurátor rade prokurátorov odôvodní, ak nevyhoví návrhu podľa odseku 1.“.

Ustanovenie § 115 zákona č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry legislatívno-technicky súvisí s právnou úpravou § 93 ods. 1 písm. d) tohto zákona, ktorá bola zrušená čl. IV bod 1 zákona č. 33/2011 Z.z. Preto namietam ústavnosť čl. IV zákona č. 33/2011 Z.z. ako celok.

Právnú úpravu § 69 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 27 zákona č. 33/2011 Z.z.) predkladateľ odôvodnil takto: „Navrhovanou právnou úpravou sa precizuje doterajšia úprava priznávania príplatku v prípade rozhodovania o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu, kde sa navrhuje odvíjať nárok na tento príplatok od reálneho výkonu rozhodovania o týchto opravných prostriedkoch.“.

Nesúhlasím s týmto tvrdením. V skutočnosti došlo k prijatiu zmätočnej a vecne nesprávnej právnej úpravy. Sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudoch a prísediacich a v zmysle § 18 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch **rozhoduje zásadne v senátoch**. Nikdy nerozhoduje ako samosudca, koná a rozhoduje v senáte ako jeho člen na základe princípu rovnosti sudcov pri rozhodovaní. Senát sa skladá z troch alebo piatich sudcov, môže sa skladať aj z väčšieho počtu sudcov (§ 18 tretia veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch). Z tohto dôvodu dikcia § 69 od. 4, že príplatok za výkon funkcie podľa § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich **patrí sudcovi**, je nepresná a mätúca. Sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedeným v dotknutom ustanovení teda nie je len sudca spravodajca, resp. poverený sudca podľa čl. 39 ods. 1 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ale každý zákonný sudca v tejto veci určený ako člen konkrétneho senátu rozvrhom práce na príslušný rok. Ustanovenie § 51 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ustanovuje spôsob **pridelovania vecí podľa rozvrhu práce jednotlivým senátom** - nie jednotlivým sudcom - náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Z uvedenej právnej úpravy takto jednoznačne vyplýva, že **dikcia** predmetného ustanovenia **sa mala zásadne týkať senátu**. Nezrozumiteľné a vo vzťahu k výkonu súdnictva na Najvyššom súde Slovenskej republiky je aj určenie obdobia „pridelenia“ takej veci, čo má zakladať nárok na príplatok. Toto obdobie bolo potrebné ohraničiť na základe pochopenia reálneho priebehu celého konania od nápadu veci (štúdium spisu jednotlivými členmi senátu) až do rozhodnutia (na verejnom alebo neverejnom zasadnutí senátu) a následného písomného vyhotovenia rozhodnutia a vyexpedovania spisu s rozhodnutím. **Mesiacom, v ktorom má senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pridelenú vec, v ktorej konal v prvom stupni Špecializovaný trestný súd, je teda mesiac, resp. mesiace, v ktorých skutočne prebieha v takej veci konanie pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky.** Toto obdobie bolo treba legislatívne ohraničiť na čas od mesiaca, v ktorom bola vec elektronickou podateľňou pridelená príslušnému senátu do dňa/mesiaca, v ktorom predseda senátu podpíše písomné vyhotovenie rozhodnutia s úpravou na ďalší postup. Tento názor vychádza zo skutočnosti, že zákonný sudca, teda aj celý senát, má vec pridelenú v celom uvedenom ohraničenom období, lebo každá taká vec je skončená podľa zákona o konaní pred súdmi v trestných veciach (Trestný poriadok) vo vzťahu k postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vždy až podpísaním písomného rozhodnutia predsedom senátu. Obmedzenie nároku na príplatok podľa § 69 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. len na jeden (prvý) mesiac konania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky, nemá z hľadiska vecnej podstaty tohto nároku - aj v nadväznosti na znenie § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich - legálne opodstatnenie. Namietaná právna úprava nerešpektuje čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Je mätúca, nepredvídateľná a znižuje už dosiahnuté platové pomery sudcov.

Okrem uvedeného. Zákonodarca už druhýkrát v tomto kalendárnom roku znížil funkčný plat sudcov a prokurátorov. Prvýkrát – s účinnosťou od 1. januára 2011 (vec vedená pod sp. zn. PL. ÚS 99/201; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. júna 2011 č. 236/2011 Z.z.), teraz - odňatím práva na odmenu.

Som presvedčený o tom, že aj v tomto prípade ide o neprípustný zásah do platových pomerov sudcov a prokurátorov.

V dôvodovej správe k zrušeniu § 79 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. je uvedené: „Aktuálna právna úprava udeľovania odmien sudcov, ako aj celkovo inštitút odmien podľa § 79 zákona o sudcoch vytvára priestor na vnútornú korupciu na súdoch. Nakoľko tento inštitút nerešpektuje princíp, že sudca je odmeňovaný za vykonávanú sudcovskú funkciu len svojím funkčným platom a nie je spôsobom závislým od subjektívneho posúdenia osoby rozhodujúcej o udelení odmeny, navrhuje sa jeho úplné zrušenie. Podľa nálezu Ústavného súdu (PL. ÚS 12/05): „výkon nezávislej rozhodovacej činnosti principiálne nepripúšťa odmeňovanie sudcu fakultatívnou dávkou (t.j. odmenou) z dôvodu, že sa musí vylúčiť možnosť faktického ovplyvňovania rozhodovacej činnosti sudcu prostredníctvom hmotnej zainteresovanosti fakultatívnou dávkou, ktorá sa priznáva rozhodovaním orgánov správy súdnictva, ktoré podliehajú ministrovi spravodlivosti ako predstaviteľovi výkonnej moci.“. Vo všeobecnosti platí, že sudca by mal byť odmeňovaný len svojím funkčným platom. Preto sa upúšťa aj od udeľovania odmien pri dosiahnutí 50 r. veku. Niet iných ústavných činiteľov, ktorí by mali nárok na takýto typ odmeny z dôvodu dosiahnutia určitého veku.“.

V dôvodovej správe k zrušeniu § 115 zákona č. 154/2000 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení zákona č. 33/2011 Z.z. je uvedené: „Návrhom zákona dochádza rovnako ako v prípade sudcov, ako aj z rovnakých dôvodov, k zrušeniu inštitútu odmien prokurátorov.“.

V prvom rade, zásadne protestujem proti tvrdeniam o vnútornej korupcii pri priznávaní odmien na súdoch a prokuratúre. Kritéria na priznávanie odmien sudcov schvaľovala Súdna rada Slovenskej republiky, kritéria na priznávanie odmien prokurátorov schvaľovala Rada prokurátorov Slovenskej republiky. Tvrdenia uvedené v dôvodovej správe sa nezakladajú na objektívnych skutočnostiach.

Otázkou právnej úpravy platových pomerov sudcov sa Generálna prokuratúra Slovenskej republiky už podrobne zaoberala. V návrhu na začatie konania vo veci súladu zákona č. 120/1993 Z.z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ktorý podal na Ústavný súd Slovenskej republiky vo februári 2011 generálny prokurátor, je uvedené, okrem iného, aj toto, citujem:

„Problematikou platových pomerov sudcov sa už niekoľkokrát zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky. Judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky je známa, preto len pripomeniem nález PL. ÚS 12/05-116 z 28. novembra 2007, v ktorom ústavný súd potvrdil, že plat sudcu by mal byť stabilnou nemanipulovateľnou veličinou, a nemal by byť pohyblivým faktorom, s ktorým môže kalkulovať aktuálne vládne zoskupenie. Rovnaký právny názor opakovane vyslovil vo svojich nálezoch Ústavný súd Českej republiky (napr. Pl. ÚS 11/02, Pl. ÚS 55/05).

V Českej republike existuje bohatá judikatúra k platovým pomerom sudcov (napr. Pl. ÚS 13/99, Pl. ÚS 18/99, Pl. ÚS 16/2000, Pl. ÚS 11/02, Pl. ÚS 34/04, Pl. ÚS 55/05, Pl. ÚS 13/08, Pl. ÚS 12/10).

Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze Pl. ÚS 34/04 zo 14. júla 2005 týkajúceho sa platových pomerov sudcov vyslovil tieto zovšeobecňujúce tézy:

- posudzovanie ústavnosti platových reštrikcií voči sudcom pre konkrétne obdobie konkrétného roku spadá do rámca vymedzeného princípom sudcovskej nezávislosti,
- ústavné postavenie sudcov na strane jednej a predstaviteľov moci zákonodarnej a výkonnej, zvlášť štátnej správy, na strane druhej, sa vzhľadom na princíp delby moci a princíp nezávislosti sudcov odlišuje, z čoho plynie aj rozdielny dispozičný priestor pre zákonodarcu k platovým reštrikciám voči sudcom v porovnaní s dispozičným priestorom k takýmto reštrikciám v iných oblastiach verejnej sféry,
- zásah do materiálneho zabezpečenia sudcov garantovaného zákonom nesmie byť výrazom svojvôle zákonodarcu, ale musí byť, vychádzajúc zo zásady proporcionality, odôvodnený výnimočnými okolnosťami, napr. ťaživou finančnou situáciou štátu, pričom aj za splnenia tejto podmienky musí byť zohľadnená odlišnosť funkcie sudcov a predstaviteľov moci zákonodarnej a výkonnej, zvlášť štátnej správy; takýto zásah nesmie byť dôvodom k obavám, či sa nedotýka obmedzenia dôstojnosti sudcov, príp. či nie je výrazom ústavne neprípustného tlaku moci zákonodarnej a výkonnej na moc súdnu.

V náleze Pl. ÚS 55/05 zo 16. januára 2007 Ústavný súd Českej republiky v podstate definuje pojem platovej reštrikcie. Uvádza, že: „Za platovú reštrikciu, v súlade s doterajšími nálezmi ústavného súdu, treba považovať opatrenie, kedy sudcovi je odňatá alebo znížená nároková zložka odmeny (napr. ďalší plat), bez toho, aby toto odňatie alebo zníženie bolo kompenzované zvýšením inej nárokovej zložky odmeny. Za ďalšiu formu platovej reštrikcie treba však považovať aj zmrazenie zákonom predpokladaného rastu príjmov sudcov alebo aj iných ústavných činiteľov, pričom napr. „trvalé“ zmrazenie platov niektorých predstaviteľov štátu by ústavný súd nepochybne posudzoval ako krok ústavne neprípustný.“.

Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze Pl. ÚS 13/08 z 2. marca 2010 výslovne uviedol, že „krok zákonodarcu, ktorým (by) došlo nie k pozastaveniu tempa rastu platu sudcov, ale k čomu i len čiastočnému odňatiu už dosiahnutej úrovne ich materiálneho

zabezpečenia, ťažko by mohol z hľadiska princípov demokratického právneho štátu aprobovať. Zvlášť to platí, ak by sa ukázalo, že takáto zásadne neprípustná reštrikcia zasahuje iba alebo predovšetkým príjmové pomery sudcov, a nie aj súčasne príjmy iných „služobníkov“ štátu.“.

Problematikou platových pomerov sudcov sa zaoberal Ústavný súd Českej republiky aj v náleze Pl. ÚS 12/10 zo 7. septembra 2010, v ktorom poukázal na doterajšiu judikatúru a, okrem iného, uviedol, že: „Svojvoľný zásah zákonodarcu do oblasti materiálneho zabezpečenia sudcov, v tom rámci aj platové reštrikcie, je nutné do rámca chráneného princípom ich nezávislosti podriadiť z dvoch dôvodov: Nezávislosť sudcov je v prvom rade podmienená ich morálnou integritou a odbornou úrovňou, zároveň ale je spätá i s ich primeraným materiálnym zabezpečením. Druhým dôvodom podriadenia zákazu svojvoľného zásahu do materiálneho zabezpečenia sudcov (platových reštrikcií) do rámca princípu ich nezávislosti je vylúčiť možnosť, eventualitu nátlaku moci zákonodarnej, resp. výkonnej na rozhodovanie sudcov. Inými slovami, vylúčiť svojvoľné zásahy do materiálneho zabezpečenia sudcov ako eventuálnu formu „penalizácie“ sudcov zo strany legislatívy a exekutívy, a tým i formy nátlaku na ich rozhodovanie.“, koniec citácie.

Myslím si, že uvedené platí aj vo vzťahu k právnej úprave, ktorú namietam v tomto návrhu, pretože k zníženiu funkčných platov sudcov a prokurátorov došlo bez akejkoľvek kompenzácie v iných zložkách ich platu. Zákonodarca pristupuje k platovým pomerom sudcov a prokurátorov podľa momentálnej nálady, nekoncepčne a nesystémovo. Jeho prístup k problematike platov je nepredvídateľný. Nerešpektuje princíp právnej istoty a vo vzťahu k sudcom aj princíp nezávislosti súdnej moci.

Okrem uvedeného, z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 12/05, na ktorý sa odvoláva predkladateľ v dôvodovej správe k zrušeniu § 79 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z., vyplýva, že sa musí „vylúčiť možnosť faktického ovplyvňovania rozhodovacej činnosti sudcu prostredníctvom hmotnej zainteresovanosti fakultatívnou dávkou, ktorá sa priznáva rozhodovaním orgánov správy súdnictva, ktoré podliehajú ministrovi spravodlivosti ako predstaviteľovi výkonnej moci.“.

Z uvedeného nálezu nevyplýva skutočnosť, že za inú než rozhodovaciu činnosť by nemohol byť sudca odmeňovaný, ak o kritériách odmeny a o priznaní odmeny nebude rozhodovať orgán správy súdov. Nie je preto v súlade s týmto konkrétne označeným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky vylúčenie možnosti priznať sudcovi odmenu pri dosiahnutí veku 50 rokov a za splnenie osobitnej významnej úlohy nad rozsah povinností, ktoré mu vyplývajú zo základných povinností sudcu ustanovených v § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich. A to aj so zreteľom na skutočnosť, že kritériá na priznanie takejto odmeny prijímala sudcovská rada vždy na začiatku rozpočtového obdobia a zverejňovala ich. O priznaní týchto odmien rozhodoval predseda súdu na návrh sudcovskej

radu alebo bez takého návrhu, ale len na základe predchádzajúceho prerokovania v sudcovskej rade. Ak návrhu súdnej rady nevyhovelo, musel to súdnej rade odôvodniť (§ 79 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich).

Uvedené kritériá sa vôbec netýkajú rozhodovacej činnosti sudcu. Ak cieľom predkladateľa bolo splniť zámer uvedený v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 12/05, bolo postačujúce, aby rozhodovanie bolo prenesené aj v tejto otázke na sudcovskú radu tak, ako bola prenesená kompetencia pri rozhodovaní týkajúca sa práce v domácom prostredí z predsedu súdu na sudcovskú radu (§ 41 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z.).

Zrušenie akejkoľvek možnosti prideliť sudcovi odmenu za inú ako rozhodovaciu činnosť, je preto pri súčasných platových pomeroch sudcov neakceptovateľné. Vytvára priestor, aby sudcovia vykonávali činnosti v prospech súdnictva bezodplatne, čo obsahovo naznačuje nútenú prácu, ktorá nie je ústavou povolená (napríklad člen komisie na prieskum rozhodovacej činnosti, plynulosti a dôstojnosti vedenia súdneho konania pre účely hodnotenia sudcu podľa § 27 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich, člen revízneho oddelenia ad hoc podľa § 57 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch, povinnosť sudcu prispievať svojich skúsenosťami a schopnosťami pri odbornej príprave funkčne mladších sudcov a ďalších zamestnancov súdov podľa § 30 ods. 7 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich, vypracovanie stanovísk v rámci legislatívneho procesu a aktívny podiel na normotvornej činnosti v rámci legislatívneho procesu, vypracovanie podkladových materiálov pre rokovania grémií a kolégií atď.).

Uvedené sa týka aj prokurátorov. Kritériá na priznávanie odmien prokurátorom prijímala Rada prokurátorov Slovenskej republiky vždy na začiatku rozpočtového obdobia a zverejňovala ich. Generálny prokurátor mohol priznať odmenu prokurátorovi len na návrh Rady prokurátorov Slovenskej republiky; ak návrhu nevyhovelo, musel to Rade prokurátorov Slovenskej republiky odôvodniť. Maximálna výška odmeny bola limitovaná výškou funkčného platu prokurátora. Prokurátorovi bolo možné priznať odmenu pri dosiahnutí 50. roku veku (tradičná právna úprava) a okrem toho už len za vykonanie služobných úloh, ktoré vykonal nad rozsah základných povinností prokurátora ustanovených v § 26 zákona č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry. Takáto právna úprava – bola ustanovená v § 115 zákona č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry – vylučuje pravdivosť tvrdení predkladateľa o možnej vnútornej korupcii na prokuratúre prostredníctvom udeľovania odmien.

Uvedomujem si, že inštitút odmien obsahuje nežiaduci diskrecionárny prvok. Z tohto dôvodu by som nenamietal zrušenie odmien sudcov a prokurátorov, avšak - ak by zákonodarec ich zrušenie kompenzoval tak, aby nedošlo súčasne k zníženiu ich funkčných plátov a samozrejme, ak by platové pomery sudcov a prokurátorov zodpovedali dôstojnosti ich funkcie a rozsahu ich povinností. V súčasnosti zákon umožňuje priznať starostom aj

malých obcí plat vyšší ako je plat sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky alebo prokurátora Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Odmeny sa vyplácajú aj ministerským úradníkom. Podľa prieskumu Hospodárskych novín desať z trinástich ministrov vlády udelilo polročné odmeny. Svojim zamestnancom vyplatili pred letnými dovolenkami viac ako 1,8 milióna eur (Hospodárske noviny, 25. júla 2011). V takejto situácii znižovanie platových pomerov sudcov a prokurátorov považujem za nezlučiteľné s princípmi právneho štátu.

V priznaní práva na odmenu pri dosiahnutí 50. roku veku a za výkon činností nad rámec zákonom ustanovených základných povinností sudcu či prokurátora nevidím žiaden problém, ak rozhodujúci vplyv na priznanie odmeny má orgán samosprávy súdnictva alebo prokuratúry a ak odmenu možno priznať len na základe vopred určených kritérií prijatých orgánom samosprávy súdnictva alebo prokuratúry.

6. Skončenie dočasného pridelenia sudcu priamo zo zákona:

Zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. v § 151p (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) ustanovuje, že **ak bol sudca dočasne pridelený podľa predpisov účinných do 1. mája 2011 na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa, toto dočasné pridelenie sudcu sa skončí k 1. máju 2011.**

Táto právna úprava nadväzuje na právnu úpravu § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 2 zákona č. 33/2011 Z.z.), podľa ktorej na zabezpečenie riadneho chodu súdnictva možno sudcu s jeho súhlasom dočasne prideliť na výkon funkcie na iný súd **toho istého stupňa** a len na voľné miesto sudcu. Vykonávanie funkcie na dvoch súdoch je vylúčené okrem výkonu funkcie sudcu disciplinárneho súdu.

Právna úprava § 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení účinnom do 30. apríla 2011 ustanovovala, že na zabezpečenie riadneho chodu súdnictva možno sudcu s jeho súhlasom dočasne prideliť na výkon funkcie na iný súd. Vykonávanie funkcie na dvoch súdoch je vylúčené okrem výkonu funkcie sudcu disciplinárneho súdu.

Z porovnania týchto znení je zrejmé, že zákonodarca sa rozhodol zrušiť doterajšiu možnosť dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa (§ 12 ods. 1) a následne v prechodnom ustanovení § 151p priamo zákonom skončiť dočasné pridelenie sudcu na súd vyššieho stupňa podľa doterajších predpisov ku dňu nadobudnutia účinnosti ustanovenia § 151p, teda k 1. máju 2011.

Inštitút dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa bol súčasťou prípravy sudcov na ich kariérny postup na súd vyššieho stupňa, a tým umožňoval zabezpečovať riadny

chod súdnictva. Počas dočasného pridelenia na súd vyššieho stupňa sudcovia nižšieho stupňa vykonávali súdnictvo v senátoch na súde vyššieho stupňa. Túto ich praktickú odbornú prípravu sa zákonodarca rozhodol zrušiť. Bez akýchkoľvek relevantných dôvodov sa rozhodol pre iný model – pre výberové konanie sudcov aj nesudcov priamo na súd vyššieho stupňa bez akejkoľvek praktickej odbornej prípravy. Samozrejme, ak neberiem do úvahy zmätočnú právnu úpravu § 13 ods. 1 písm. c) – čl. I bod 4 zákona č. 33/2011 Z.z., ktorá umožňuje sudcom stáž na ministerstve spravodlivosti „ako prípravu na vykonávanie riadiacej a organizačnej činnosti vo výkonnej moci v štátnej správe súdov“, prípadne právnu úpravu § 13 ods. 1 písm. d) a § 35 ods. 2 - čl. I body 4 a 20 zákona č. 33/2011 Z.z., ktorá umožňuje ministrovi spravodlivosti negovať rozhodnutia Súdnej rady Slovenskej republiky o nepreložení sudcu na konkrétny súd (pozri odôvodnenie v bode 1). A nielen to. Prechodným ustanovením § 151p zákonodarca priamo zákonom zasiahol do existujúcich právnych vzťahov, ktoré majú zmluvný charakter. Sudcu bolo možné preložiť na súd vyššieho stupňa len s jeho súhlasom (§ 12 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich). O dočasnom pridelení sudcu na súd vyššieho stupňa rozhodovala Súdna rada Slovenskej republiky na návrh predsedu súdu, na ktorý bol sudca dočasne pridelený a po predchádzajúcom vyjadrení predsedu súdu, na ktorom sudca pôsobil (§ 12 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich). To znamená, že zákonodarca zasiahol aj do už vydaných rozhodnutí Súdnej rady Slovenskej republiky – do rozhodnutí vydaných pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy ústavným orgánom v súlade so zákonom. Podľa môjho názoru tým porušil základné princípy demokratického a právneho štátu, princíp delby moci, princíp nezávislosti súdnej moci, princíp ústavnosti, právo na súdnu a inú právnu ochranu a zákaz retroaktivity, a tým aj čl. 1 ods. 1 prvú vetu, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Okrem toho, čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky priznáva zákonodarcovi oprávnenie ustanoviť podmienky na dočasné pridelenie sudcu, teda nie oprávnenie priamo zákonom zrušiť už existujúce právne vzťahy dočasného pridelenia sudcov na súd vyššieho stupňa. Preto zastávam názor, že právnou úpravou § 151p zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) porušil aj čl. 148 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Problematickou kariérneho postupu sudcov sa zaoberajú aj medzinárodné dokumenty. Podrobne sa ňou zaoberám v bode 2 tohto odôvodnenia. V súvislosti s problematikou skončenia dočasného pridelenia sudcu priamo zo zákona preto osobitne poukážem už len na znenie bodu 3.4. a bodu 1.4. **Európskej charty štatútu sudcov**, podľa ktorých:

- V zásade platí, že sudca vykonávajúci sudcovskú funkciu na určitom súde nemôže byť preložený do inej sudcovskej funkcie alebo na iný súd, a to dokonca ani v rámci ustanovenia do vyššej sudcovskej funkcie, bez možnosti slobodne sa k tomu vyjadriť. Výnimka z tohto princípu je možná len v prípade, že preloženie je výsledkom rozhodnutia o disciplinárnej sankcii, v prípade zmeny súdneho systému vyplývajúcej zo zákona a v prípade dočasného

preradenia na blízky súd s cieľom jeho posilnenia, pričom štatút prísne obmedzuje maximálnu dobu takéhoto dočasného preradenia bez ujmy na platnosti ustanovení odseku 1.4. (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.4.).

- Charta zabezpečuje "právo odvolať sa" všetkým sudcom, ktorí sa domnievajú, že bolo ohrozené alebo porušené ich právo vyplývajúce zo štatútu, alebo všeobecnejšie ich právo na nezávislosť alebo zákonný proces a umožňuje, aby sa obrátili na vyššie uvedený nezávislý orgán (1. Všeobecné zásady, bod 1.4.).

Benátska komisia vo svojej správe v časti III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva v bode 41 uvádza:

- Otázkou preloženia sudcu sa dôkladnejšie zaoberá Európska charta v bode 3.4:
„3.4. Sudca zastávajúci funkciu na súde nemôže byť v zásade bez jeho súhlasu menovaný do inej súdnej funkcie alebo pridelený inde, a to ani na základe funkčného postupu. Výnimka z tejto zásady sa povoľuje iba v prípade, ak zákon o sudcoch obsahuje ustanovenie o preložení sudcu a ak k preloženiu došlo na základe disciplinárnej sankcie, v prípade zákonnej zmeny štruktúry súdu alebo v prípade jeho dočasného pridelenia na posilnenie iného súdu, pričom maximálna dĺžka takéhoto preloženia musí byť prísne obmedzená zákonom o sudcoch bez toho, aby bolo dotknuté aplikovanie ustanovenia odseku 1.4.“.

Benátska komisia pôsobí ako poradný orgán Rady Európy pre ústavné záležitosti od roku 1990. Skladá sa zo sudcov najvyšších alebo ústavných súdov, odborníkov na ústavné a medzinárodné právo a členov národných parlamentov. Zákonodarca by nemal ignorovať jej závery a odporúčania – zreteľne vyjadrujú obsah pojmu „nezávislosť súdnej moci“.

7. Zánik funkcie predsedov grémií a predsedov kolégií priamo zo zákona:

Podľa § 151q zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) **predsedovia grémií a predsedovia kolégií ustanovení do funkcie pred 1. májom 2011 zostávajú v tejto funkcii aj po 1. máji 2011; ich funkcia zanikne 1. novembra 2011, ak k jej zániku nedôjde skôr.**

Táto právna úprava nadväzuje na právnu úpravu § 15 ods. 2 a 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 7 zákona č. 33/2011 Z.z.), ktorá zavádza trojročné funkčné obdobie pre predsedov grémií (§ 15 ods. 2) a predsedov kolégií (§ 15 ods. 3). Všeobecné časové obmedzenie oprávnenia vykonávať funkciu predsedu grémia alebo predsedu kolégia ustanovením funkčného obdobia nedáva zákonodarcovi právo súčasne zasiahnuť aj do právnych vzťahov, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy. Zákon ustanovuje spôsob zániku funkcie

predsedu grémia i predsedu kolégia. To znamená, že **neexistuje žiaden ospravedlniteľný dôvod na to, aby takáto funkcia zanikla priamo zo zákona najneskôr 1. novembra 2011.** Teda, **aby takáto funkcia zanikla priamo zo zákona tým sudcom, ktorých si do takejto funkcie zvolili sudcovia podľa doterajšej právnej úpravy a ktorých sudcovia majú právo aj odvolať** (§ 15 ods. 2 a 3 a § 16 ods. 2 a 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení do nadobudnutia účinnosti zákona č. 517/2008 Z.z.) **alebo ktorí boli vymenovaní a mohli byť odvolaní z takejto funkcie predsedom súdu po prerokovaní so sudcami** (§ 15 ods. 2 a 3, § 16 ods. 2 a 3, § 151k ods. 2 a 3 zákona č. 517/2008 Z.z.). Inými slovami, nová právna úprava, ktorá ustanovuje trojročné funkčné obdobie pre predsedov grémií a predsedov kolégií by sa mala vzťahovať až na tých predsedov grémií a predsedov kolégií, ktorí budú ustanovení do takejto funkcie po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy. V opačnom prípade ide o porušenie zákazu retroaktivity, princípu del'by moci, princípu nezávislosti súdnej moci, princípu ústavnosti a práva na súdnu a inú právnu ochranu, a tým aj čl. 1 ods. 1 prvá veta, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Nepochybne, aj problematika zániku funkcie predsedov grémií a predsedov kolégií súvisí s problematikou kariérneho postupu sudcov, ktorej venujú medzinárodné dokumenty značenú pozornosť. Podrobne sa nimi zaoberám v bode 2 tohto odôvodnenia. Aj v súvislosti so zánikom funkcie predsedu grémia a predsedu kolégia priamo zo zákona treba zdôrazniť znenie bodu 3.4. a bodu 1.4. **Európskej charty štatútu sudcov**, podľa ktorých:

- V zásade platí, že sudca vykonávajúci sudcovskú funkciu na určitom súde nemôže byť preložený do inej sudcovskej funkcie alebo na iný súd, a to dokonca ani v rámci ustanovenia do vyššej sudcovskej funkcie, bez možnosti slobodne sa k tomu vyjadriť. Výnimka z tohto princípu je možná len v prípade, že preloženie je výsledkom rozhodnutia o disciplinárnej sankcii, v prípade zmeny súdneho systému vyplývajúcej zo zákona a v prípade dočasného preradenia na blízky súd s cieľom jeho posilnenia, pričom štatút prísne obmedzuje maximálnu dobu takéhoto dočasného preradenia bez ujmy na platnosti ustanovení odseku 1.4. (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.4.).
- Charta zabezpečuje "právo odvolať sa" všetkým sudcom, ktorí sa domnievajú, že bolo ohrozené alebo porušené ich právo vyplývajúce zo štatútu, alebo všeobecnejšie ich právo na nezávislosť alebo zákonný proces a umožňuje, aby sa obrátili na vyššie uvedený nezávislý orgán (1. Všeobecné zásady, bod 1.4.).

Aj na právnu úpravu ustanovenú v § 151q zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) sa vzťahuje stanovisko **Benátskej komisie uvedené** v časti III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva, kde sa v bode 41 uvádza:

- Otázkou preloženia sudcu sa dôkladnejšie zaoberá Európska charta v bode 3.4:

„3.4. Sudca zastávajúci funkciu na súde nemôže byť v zásade bez jeho súhlasu menovaný do inej súdnej funkcie alebo pridelený inde, a to ani na základe funkčného postupu. Výnimka z tejto zásady sa povoľuje iba v prípade, ak zákon o sudcoch obsahuje ustanovenie o preložení sudcu a ak k preloženiu došlo na základe disciplinárnej sankcie, v prípade zákonnej zmeny štruktúry súdu alebo v prípade jeho dočasného pridelenia na posilnenie iného súdu, pričom maximálna dĺžka takéhoto preloženia musí byť prísne obmedzená zákonom o sudcoch bez toho, aby bolo dotknuté aplikovanie ustanovenia odseku 1.4“.

8. Oprávnenie ministra spravodlivosti vymenovať všetkých členov výberových komisií na obsadenie voľného miesta sudcu alebo funkcie predsedu súdu

Podľa § 151r zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) **prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 29 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 31. júla 2011; ak nie sú najneskôr do 31. júla 2011 zvolení, vymenuje ich minister.**

Podľa § 101c zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII bod 33 zákona č. 33/2011 Z.z.) **prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 37 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 30. júna 2011; ak nie sú najneskôr do 30. júna 2011 zvolení, vymenuje ich minister.**

Uvedená právna úprava priznáva ministrovi spravodlivosti oprávnenie vymenovať všetkých kandidátov na členov výberových komisií, a tým aj všetkých členov výberových komisií na obsadenie voľných miest sudcov, na obsadenie funkcií predsedov senátov súdov vyššieho stupňa a všetkých členov výberových komisií na obsadenie funkcií predsedov okresných súdov, predsedov krajských súdov a predsedu Špecializovaného trestného súdu. Toto právo je priznané ministrovi spravodlivosti v prípade, ak noví členovia výberových komisií nebudú podľa nových pravidiel zvolení do 31. júla 2011 (to platí pre výberové komisie na obsadenie voľných miest sudcov a funkcií predsedov senátov súdov vyššieho stupňa) alebo do 30. júna 2011 (to platí pre výberové komisie na výberové konanie do funkcie predsedov súdov). Nové pravidlá na kreovanie výberových komisií vytvárajú dostatočný priestor pre uplatnenie oprávnenia ministra spravodlivosti vymenovať všetkých kandidátov na členov všetkých výberových komisií. Zákonodarca v podstate ponechal na vôľu ministra spravodlivosti, či toto svoje právo využije.

Takýto cieľ nie je legitímny, smeruje k ovládnutiu súdnej moci výkonnou mocou. Umožňuje, aby v konečnom dôsledku minister spravodlivosti rozhodoval o tom, kto bude alebo nebude sudcom, kto sa stane predsedom senátu a ktorý sudca sa stane alebo nestane predsedom súdu. Verejné konanie výberového konania tomuto zabrániť nemôže. Takáto právna úprava nedáva žiadnu záruku, že výberové konanie bude nestranné a objektívne, že

členovia výberových komisií, ktorých si vyberie minister spravodlivosti, nebudú plniť pokyny ministra spravodlivosti. Z tohto pohľadu považujem namietanú právnu úpravu za neprípustný zásah výkonnej moci do moci súdnej moci.

Okrem uvedeného, uvedená právna úprava degraduje postavenie Súdnej rady Slovenskej republiky na poštára a vykonávateľa vôle ministra spravodlivosti. Jej ústavnú právomoc predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov [čl. 141a ods. 4 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky] a rozhodovať o pridelení sudcov [čl. 141a ods. 4 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky] je degradované len na sprostredkovanie výsledku výberového konania uskutočneného výberovou komisiou, ktorej všetkých členov alebo väčšinu jej členov v podstate určí minister spravodlivosti. Súdna rada Slovenskej republiky je ústavným orgánom súdnej moci, je súčasťou ústavného zriadenia Slovenskej republiky – nie je to orgán sudcovskej samosprávy. Toto tvrdenie jednoznačne vyplýva z čl. 141a Ústavy Slovenskej republiky, ktorý vymedzuje postavenie, zloženie, pôsobnosť a spôsob uznášania Súdnej rady Slovenskej republiky a z čl. 141a ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý zveruje do právomoci zákonodarcu ustanoviť jej vzťahy k orgánom správy súdnictva a orgánom sudcovskej samosprávy.

Zákonodarca pri tvorbe a schvaľovaní namietanej právnej úpravy vôbec nebral do úvahy medzinárodné dokumenty, ktoré sa zaoberajú aj otázkou, aký orgán má rozhodovať o výbere a kariére sudcov. Preto na ne znovu poukážem aj v tomto bode:

Podľa dodatku k Odporúčaniu CM/Odp (2010)12:

- Orgán, ktorý rozhoduje o výbere a kariére sudcov by mal byť nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci. S cieľom zabezpečiť jeho nezávislosť, by mala najmenej polovica členov orgánu byť zvolená ich kolegami/sudcami (Kapitola VI – Status sudcu, bod 46).
- Avšak v prípadoch, kde ústavné alebo iné právne predpisy stanovujú, že hlava štátu, vláda alebo legislatívna moc rozhodujú pri výbere a profesijnom raste sudcov, nezávislý a kompetentný orgán z podstatnej časti vytvorený spomedzi justície (bez toho, aby boli dotknuté pravidlá o súdnych radách v Kapitole IV) by mal byť oprávnený vydávať odporúčania a stanoviská, podľa ktorých by mal príslušný menovací orgán postupovať v praxi (Kapitola VI – Status sudcu, bod 47).
- Členstvo v nezávislých orgánoch uvedených v odsekoch 46 a 47 by malo byť zabezpečené, čo najširším zastúpením. Ich postupy by mali byť transparentné s odôvodneniami ich rozhodnutí, ktoré budú k dispozícii na vyžiadanie. Neúspešný kandidát by mal mať právo

napadnúť rozhodnutie alebo aspoň postup, podľa ktorého bolo rozhodnutie vydané (Kapitola VI – Status sudcu, bod 48).

Podľa Európskej charty štatútu sudcov:

- Štatút predpokladá, že všetky rozhodnutia týkajúce sa výberu, prijímania, ustanovovania do funkcie, kariérneho postupu alebo skončenia výkonu sudcovskej funkcie sa prijímajú za účasti orgánu, ktorý je nezávislý od výkonnej a zákonodarnej moci a ktorého aspoň polovicu tvoria sudcovia zvolení ostatnými sudcami spôsobom, ktorý zaručuje čo najširšie zastúpenie členov sudcovského stavu (1. Všeobecné zásady, bod 1.3.).
- Rozhodnutie ustanoviť vybraného kandidáta do sudcovskej funkcie a prideliť ho na určitý súd prijíma nezávislý organ uvedený v odseku 1.3, alebo rozhodnutie sa prijíma na jeho návrh, s jeho súhlasom alebo na základe jeho stanoviska (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.1.).
- V zásade platí, že sudca vykonávajúci sudcovskú funkciu na určitom súde nemôže byť preložený do inej sudcovskej funkcie alebo na iný súd, a to dokonca ani v rámci ustanovenia do vyššej sudcovskej funkcie, bez možnosti slobodne sa k tomu vyjadriť. Výnimka z tohto princípu je možná len v prípade, že preloženie je výsledkom rozhodnutia o disciplinárnej sankcii, v prípade zmeny súdneho systému vyplývajúcej zo zákona a v prípade dočasného preradenia na blízky súd s cieľom jeho posilnenia, pričom štatút prísne obmedzuje maximálnu dobu takéhoto dočasného preradenia bez ujmy na platnosti ustanovení odseku 1.4. (3. Ustanovenie do funkcie a neodvolateľnosť sudcu, bod 3.4).
- V prípade, že systém povyšovania nevychádza z počtu odpracovaných rokov, zakladá sa výlučne na kvalitách a pracovných výsledkoch dosiahnutých sudcom pri výkone jemu zverených úloh a zistených pomocou objektívnych hodnotení vykonávaných jedným alebo niekoľkými sudcami a prediskutovaných s dotknutým sudcom. Rozhodnutia súvisiace s povýšením sudcu potom prijíma orgán uvedený v odseku 1.3, alebo sa prijímajú na jeho návrh alebo s jeho súhlasom. Sudcovia, ktorí nie sú navrhnutí na povýšenie, musia mať právo podať sťažnosť uvedenému orgánu (4. Kariérny postup, bod 4.1.).

Benátska komisia vo svojej správe v bode 30 uvádza, že: „...fungovanie súdnej rady by nemalo umožniť žiadne ústupky parlamentným väčšinám a tlakom zo strany exekutívy a nemalo by podliehať rozhodnutiam politických strán, aby mohla rada chrániť hodnoty a základné princípy justície.“.

Ďalej Benátska komisia v časti III. Špecifické aspekty nezávislosti súdnictva uvádza:

- V Európe existuje mnoho rôznych systémov pre vymenovanie za sudcu, a preto neexistuje jeden univerzálny model, ktorý by sa mal aplikovať vo všetkých krajinách (bod 44 v bode 31).
- V starších demokraciách má niekedy výkonná moc rozhodujúci vplyv na vymenovanie sudcov. Tieto systémy môžu v praxi veľmi dobre fungovať a počítajú s nezávislým súdnictvom, pretože tieto právomoci sú obmedzené právnou kultúrou a tradíciami, ktoré sa vyformovali počas dlhej doby (bod 45 v bode 31).
- Nové demokracie zatiaľ nemali možnosť tieto tradície rozvíjať, a preto sú v týchto krajinách potrebné výslovne ústavné a právne ustanovenia ako záruka pred politickým zneužitím pri vymenovaní sudcov (bod 46 v bode 31).
- Nie je vhodné, aby sa o vymenovaní sudcov všeobecných (nie ústavných) súdov rozhodovalo v parlamente, pretože nemožno vylúčiť nebezpečenstvo, že politické dôvody prevážia nad objektívnymi schopnosťami kandidátov (bod 47 v bode 31).
- Vhodnou metódou pre zabezpečenie sudcovskej nezávislosti je zriadenie súdnej rady, ktorej by mali byť udelené ústavné garancie týkajúce sa jej zloženia, právomoci a autonómie (bod 48 v bode 31).
- Takáto rada by mala mať rozhodujúci vplyv na vymenovanie a povýšenie sudcov, ako aj uloženie disciplinárnych opatrení voči nim (bod 49 v bode 31).
- Podstatná časť alebo väčšina členov súdnej rady by mala byť volená v rámci súdnictva, spomedzi sudcov. Za účelom zaistenia demokratickej legitímnosti súdnej rady by mali byť jej ostatní členovia volení parlamentom spomedzi osôb s vhodnou právnou kvalifikáciou (bod 50 v bode 31).

V Slovenskej republike je zriadená súdna rada – jej zloženie a právomoci ustanovuje priamo Ústava Slovenskej republiky. V súčasnosti však nemá rozhodujúci vplyv na vymenovanie a povýšenie sudcov. Zákonodarca totiž prijal takú právnu úpravu, na základe **ktorej Súdna rada Slovenskej republiky v personálnej oblasti v podstate už môže iba formálne realizovať rozhodnutia ministra spravodlivosti a rozhodnutia výberových komisií kreovaných na politickom základe.**

Benátska komisia vo svojej správe v bode 71 v poslednom odseku uvádza nasledovné:

„Sudcovská nezávislosť nie je len nezávislosťou súdnictva ako celku voči ostatným druhom štátnej moci, ale má aj svoj vnútorný aspekt. Každý sudca, bez ohľadu na jeho postavenie v systéme súdov, má rovnakú právomoc. V súdnych rozhodnutiach by teda sudca

mal byť nezávislý vo vzťahu k ostatným sudcom, ako aj vo vzťahu k predsedovi súdu alebo iným súdom (napr. odvolacím súdom alebo súdom vyššieho stupňa). Čím ďalej, tým viac je nezávislosť súdnictva diskutovanou témou. Najúčinnější ochrana tejto nezávislosti, externej i internej, by mohla byť zabezpečená prostredníctvom vysokej súdnej rady (High Judicial Council), tak ako sa to uvádza v hlavných medzinárodných dokumentoch týkajúcich sa tém nezávislosti súdnictva.”.

Benátska komisia vo svojej správe v časti IV. Závěry uvádza:

- Vhodnou metódou garantovania nezávislosti súdnictva je skutočnosť, že nezávislá súdna rada má rozhodujúci vplyv na rozhodnutia týkajúce sa vymenovania sudcov, ako aj ich služobného postupu. Benátska komisia rešpektuje rozličné existujúce právne systémy. Odporúča, aby štáty, v prípade, že tak ešte neurobili, zvažili zriadenie nezávislej súdnej rady. Súdna rada by mala mať pluralitné zloženie s tým, že jej podstatnú časť, ak nie väčšinu, by tvorili sudcovia. S výnimkou pre ex offi členov by boli títo sudcovia volení ostatnými sudcami (bod 4).

Z uvedeného je zrejmé, že nielen Ústava Slovenskej republiky, vrátane dôvodovej správy k nej, ale aj Európska komisia na presadzovanie demokracie pomocou práva - **Benátska komisia, považuje súdnu radu za najúčinnější ochranu vonkajšej i vnútornej nezávislosti súdnej moci voči ostatným druhom štátnej moci** - v záujme právneho štátu a osôb, ktoré hľadajú a očakávajú nestranné súdnictvo.

Zákonné oprávnenie ministra spravodlivosti vymenovať všetkých členov výberových komisií na obsadenie voľného miesta sudcu alebo funkcie predsedu súdu, aj keď ide o oprávnenie ustanovené len v prechodnom ustanovení, je neprípustným zásahom do ústavného postavenia a pôsobnosti Súdnej rady Slovenskej republiky. Ústava Slovenskej republiky priznala súdnej rade právo predkladať prezidentovi Slovenskej republiky návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a rozhodovať o pridelení a preložení sudcov ako reálne právo. Nemám žiadne výhrady voči tomu, ak by toto právo mohla realizovať len na základe výsledkov výberového konania. Musela by mať však reálny vplyv na kreovanie výberových komisií.

So zreteľom na uvedené namietam súlad označenej právnej úpravy s princípom delby moci, princípom nezávislosti súdnej moci, princípom ústavnosti – teda základnými princípmi demokratického právneho štátu, a tým aj čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 141a ods. 4 písm. a) a b) Ústavy Slovenskej republiky.

9. Oprávnenie ministra spravodlivosti stať sa účastníkom disciplinárneho konania namiesto Súdnej rady Slovenskej republiky

Podľa § 151s zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.) **v disciplinárnom konaní začatom na návrh súdnej rady, ktoré nie je právoplatne skončené k 30. aprílu 2011, sa stáva účastníkom tohto konania namiesto súdnej rady od 1. mája 2011 minister.**

Podľa § 151t zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 47 zákona č. 33/2011 Z.z.), **ak o návrhu na zrušenie rozhodnutia ministra alebo súdnej rady o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu vydaného pred 1. májom 2011 nebolo rozhodnuté podľa predpisov účinných do 30. apríla 2011, rozhodne o ňom v prebiehajúcom disciplinárnom konaní disciplinárny súd, ktorý rozhodne aj o návrhu na zrušenie takého rozhodnutia, podanom po 30. apríli 2011; disciplinárny súd rozhodne o návrhu do 31. mája 2011 a svoje rozhodnutie doručí sudcovi podľa § 131 ods. 1.**

Uvedená právna úprava nadväzuje na právnu úpravu § 120 ods. 2 písm. c) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. I bod 40 zákona č. 33/2011 Z.z.), ktorý **zrušuje doterajšie oprávnenie Súdnej rady Slovenskej republiky podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti ktorémukoľvek sudcovi.**

Podľa môjho názoru v právnom štáte nie je prípustné, aby po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy účastníkom konania v disciplinárnom konaní proti sudcovi začatom podľa doterajšej právnej úpravy na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky sa stal namiesto Súdnej rady Slovenskej republiky minister spravodlivosti Slovenskej republiky ako reprezentant výkonnej moci - a to so všetkým právnymi následkami, ktoré vyplývajú so získania postavenia účastníka disciplinárneho konania proti sudcom. Takáto právna úprava zvädza k výkladu, že jej jediným cieľom je, aby minister spravodlivosti uplatnením získaných dispozičných oprávnení mohol zasiahnuť do činnosti disciplinárneho súdu v konaniach, ktoré začali pred nadobudnutím účinnosti namietanej právnej úpravy. Uvedené sa týka aj právnej úpravy § 151t.

Takáto právna úprava porušuje zákaz retroaktivity, princíp deľby moci a princíp nezávislosti súdnej moci, a tým aj čl. 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Benátska komisia vo svojej správe v časti IV. Závěry v bode 6 uvádza:

- Súdne rady alebo disciplinárne súdy by mali mať rozhodujúci vplyv v disciplinárnych konaniach. Mala by existovať možnosť odvolať sa na súde voči rozhodnutiu disciplinárnych orgánov.

10. Oprávnenie ministra spravodlivosti odvolať predsedu súdu:

Oprávnenie ministra spravodlivosti odvolať predsedu súdu upravuje § 38 v odsekoch 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení zákona č. 33/2011 Z.z. (čl. VII body 16 až 18 zákona č. 33/2011 Z.z.), ktoré znejú:

„(3) Odvolanie predsedu súdu môže **ministrovi navrhnúť**

- a) súdna rada,
- b) sudcovská rada príslušného súdu,
- c) predseda súdu vyššieho stupňa.

(4) **Návrhom podľa odseku 3 minister nie je viazaný**; rozhodne o ňom do 60 dní odo dňa jeho doručenia.

(5) **Predseda súdu odvoláva minister. Na konanie a rozhodovanie o odvolaní predsedu súdu sa nepoužije všeobecný predpis o správnom konaní. Proti rozhodnutiu o odvolaní predsedu súdu nie sú prípustné opravné prostriedky a nie je preskúmateľné súdom.**

(6) Výkon funkcie predsedu súdu v prípade odvolania zaniká dňom nasledujúcim po dni, keď mu bolo doručené rozhodnutie **ministra** o odvolaní z funkcie, ak nie je v rozhodnutí určený neskorší deň.

(7) Ak funkcia podpredsedu súdu nie je obsadená, **minister** poverí niektorého zo sudcov príslušného súdu, aby do vymenovania nového predsedu súdu plnil úlohy podľa § 35.“

Právnu úpravu § 38 ods. 3 až 7 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch považujem za porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 46 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Nezávislosť súdnej moci v tom zmysle, ako ju vysvetľujú medzinárodné dohovory vzťahujúce sa na súdnictvo, patrí k základným princípom právneho štátu. Oprávnenie ministra spravodlivosti odvolať predsedu súdu z tejto funkcie pred uplynutím jeho funkčného obdobia, dokonca bez uvedenia dôvodu, bez možnosti, aby sa mohol vyjadriť a brániť voči odvolaniu z funkcie pred nezávislým orgánom, považujem za neprípustný zásah do princípu del'by moci a princípu nezávislosti súdnej moci. Ústava Slovenskej republiky negarantuje nezávislosť súdnej moci len vo vzťahu k rozhodovacej činnosti jednotlivých sudcov. Slovenská republika sa hlási k demokratickým a právnym štátom. Preto Ústava Slovenskej republiky nepochybne garantuje aj inštitucionálnu nezávislosť súdov, ktorej neoddeliteľnou súčasťou je správa súdov prostredníctvom ich predsedov.

A len poznamenávam, že ministerka spravodlivosti toto svoje právo využila - hneď po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy odvolala z funkcie viacerých predsedov okresných súdov a krajských súdov.

Európska charta sudcov, na ktorú poukazuje aj Benátska komisia vo svojej správe, v bode 3.4. uvádza:

- V zásade platí, že sudca vykonávajúci sudcovskú funkciu na určitom súde nemôže byť preložený do inej sudcovskej funkcie alebo na iný súd, a to dokonca ani v rámci ustanovenia do vyššej sudcovskej funkcie, bez možnosti slobodne sa k tomu vyjadriť. Výnimka z tohto princípu je možná len v prípade, že preloženie je výsledkom rozhodnutia o disciplinárnej sankcii, v prípade zmeny súdneho systému vyplývajúcej zo zákona a v prípade dočasného preradenia na blízky súd s cieľom jeho posilnenia, pričom štatút prísne obmedzuje maximálnu dobu takéhoto dočasného preradenia bez ujmy na platnosti ustanovení odseku 1.4.

Problematickou nezávislosti súdnej moci sa niekoľkokrát zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky a Ústavný súd Českej republiky. Judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky je známa, preto poukážem na jeden z mnohých nálezov Ústavného súdu Českej republiky, ktorý sa zaoberá problematikou nezávislosti súdnej moci a správy súdnictva. Vo svojom náleze č. 397/2006 Sb. Ústavný súd Českej republiky výslovne uviedol: „Z princípu oddelení moci soudní a moci výkonné podle současné ústavní úpravy a v souladu se standardy, které pramení z evropského i mezinárodního prostředí, vyplývá požadavek, aby funkcionář moci soudní byl odvoláván pouze postupem, jenž je realizován uvnitř moci soudní.“ (časť VII, predposledný odsek). Ďalej v časti VIII poukázal aj na situáciu v Slovenskej republike. Citujem:

„Na negativa spojená s nedokonalým oddelením moci soudní a výkonné upozornila ostatně i zpráva zvláštního zpravodaje pro otázky nezávislosti soudců a právníků Dato'Parama Cumaranswamyho, překládaná v souladu s rezolucí Komise pro lidská práva Hospodářské a sociální rady OSN č. 2000/42 (dále jen "Zpráva"), jež hodnotila stav, který nastal ve Slovenské republice v souvislosti s odvoláváním předsedy Nejvyššího soudu Slovenské republiky dr. Harabina.

Z hlediska právně-srovnávacího je situace – pokud jde o hodnocení vztahu funkce předsedy Nejvyššího soudu k moci výkonné – obdobná jako v posuzovaném případě. Ústava Slovenské republiky stanoví v čl. 141 odst. 1, že soudnictví vykonávají nezávislé a nestranné soudy a v odstavci 2, že se vykonává na všech stupních odděleně od jiných státních orgánů. Ustanovení čl. 144 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky stanoví, že soudci jsou při rozhodování nezávislí a jsou vázáni pouze zákonem.

Zpráva především upozorňuje na skutečnost, že postupy jmenování, povyšování a odvolávání soudců dávají na Slovensku příliš mnoho moci do rukou výkonné a zákonodárné složky státní moci a zvláště pak do rukou ministra spravedlnosti. Tyto

postupy Zpráva označila za jsoucí v rozporu s pojetím soudcovské nezávislosti, jak je ústavně zakotvena a jak je upravena v regionálních a mezinárodních standardech soudcovské nezávislosti. Podle Zprávy ostatně neobstojí jako neudržitelné tvrzení slovenské vlády, že funkce předsedy je odlišná od funkce soudce – že se na ni jako na takovou nevztahují ústavní prerogativy odvolání soudce. Tvrzení, že soudce ve funkci předsedy Nejvyššího soudu je součástí výkonné složky státní moci, je v rozporu se samotnou podstatou nezávislého soudnictví, jak je upravena v čl. 141 Ústavy Slovenské republiky, a fakticky by znamenalo, že předseda Nejvyššího soudu je činitelem exekutivy. Podle hodnocení Zprávy, jakmile je předseda či místopředseda soudu jmenován, neměl by být mezi touto jeho funkcí a funkcí soudce činěn rozdíl. Tedy i přesto, že tvrzené důvody, jimiž byl odůvodňován návrh na odvolání parlamentem, mohly být zásadní, byl pokus slovenské vlády o odvolání shledán v rozporu s mezinárodními a regionálními standardy k zajištění a ochraně nezávislého soudnictví, neboť vláda svá tvrzení neprokázala před příslušným tribunálem.

Podle závěru Zprávy zákony, ať už legislativní, obyčejové či tradiční, nejsou ospravedlnitelné, jsou-li v rozporu se základními hodnotami a standardy chránícími nezávislé soudnictví, zvláště když je taková úprava soudnictví zakotvena v ústavě. To platí dvojnásob, jestliže dotýčný stát ratifikoval některé z důležitých mezinárodních a regionálních instrumentů o lidských právech. Aplikace těchto základních hodnot a standardů je univerzální.“.

Z uvedeného je zřejmé, že závěry tejto správy sa netýkajú len funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a že sú aktuálne aj v súčasnosti (právna úprava sa podstatným spôsobom nezmenila). Zákonodarca i výkonná moc ich musí brať do úvahy pri tvorbe a schvaľovaní každého všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý sa týka súdnictva. Inak sa Slovenská republika nevyhne takýmto nelichotivým upozorneniam na negatíva spojené s nedokonalým oddelením moci súdnej a výkonnej, ani tomu, aby bola uvádzaná v iných štátoch ako negatívny príklad. Nemožno vylúčiť ani to, že v budúcnosti bude musieť čeliť spochybneniam o dodržiavaní medzinárodných dohovorov o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

11. Oprávnenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vyžadovať zo súdnych spisov akékoľvek podklady, informácie a vyjadrenia:

V § 71 až 73 zákona č. 757/2004 Z.z. ustanovuje výkon správy súdov Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Ustanovenie § 72 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch znie:

„(1) Ministerstvo ďalej

- a) sleduje a vyhodnocuje stav súdnych agend na základe výkazov a justičnej štatistiky,
- b) sleduje plnenie povinností orgánov riadenia a správy súdu,
- c) vykonáva preverky súdnych spisov a preverky úrovne súdneho konania v súvislosti s výkonom pôsobnosti ministra alebo ministerstva podľa tohto zákona alebo osobitného zákona,
- d) vybavuje sťažnosti a podnety, ak tak ustanoví tento zákon,
- e) vykonáva preverky vybavovania a prešetrovania vybavovania sťažností podľa tohto zákona predsedami
 - 1. okresných súdov,
 - 2. krajských súdov,
 - 3. Špecializovaného trestného súdu.“.

Ustanovenie § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. v znení zákona č. 33/2011 (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z.z.) znie:

„(2) Na účel plnenia úloh podľa odseku 1 písm. b) až e) je ministerstvo oprávnené nahliadať do súdneho spisu a vyžiadať si súdny spis, robiť si z neho odpisy, výpisy a kópie, ako aj vyžadovať iné podklady, informácie alebo vyjadrenia; ustanovenia osobitného predpisu tým nie sú dotknuté.“.

Namietam súlad právnej úpravy § 72 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 33/2011 (čl. VII bod 26 zákona č. 33/2011 Z.z.) s čl. 1 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ministerstvo spravodlivosti a minister spravodlivosti získavajú prístup k súdnym spisom, aj v neukončených veciach. Na základe poznatkov získaných zo súdnych spisov potom hodnotia konanie a rozhodovaciu činnosť súdov, posudzujú zákonnosť súdnych rozhodnutí a vyslovujú svoje právne názory na rozhodovaciu činnosť súdov, dokonca aj verejne prostredníctvom masmédií, a tak ovplyvňujú verejnú mienku a vytvárajú tlak na sudcov, ktorý je posilnený obavou z možného disciplinárneho postihu. Takáto právna úprava porušuje princíp deľby moci a princíp nezávislosti súdnej moci.

Nezávislosť súdnej moci patrí k základným pilierom právneho štátu. Porušenie nezávislosti súdu je porušením čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Preto zákonodarca musí starostlivo vážiť každú právnu úpravu, ktorá ohrozuje alebo môže ohroziť alebo spochybniť už či vonkajšiu alebo vnútornú nezávislosť súdnej moci. K zárukám, ktoré naplňajú obsah pojmu „nezávislosť súdnej moci“, patrí aj právo sudcov konať nezávisle a nestranne, bez nátlaku a hrozieb. Jeho spisy by nemal posudzovať nikto, kto stojí mimo rámca súdnej moci. Takto chápem aj stanovisko Benátskej komisie, ktorá vo svojej správe v bode 57 uvádza: „57. Odporúčanie (94)12 uvádza (Princíp I.2.d): „V rozhodovacom procese by sudcovia mali byť nezávislí a mali by konať bez akýchkoľvek obmedzení, nevhodného vplyvu, úplatkov, nátlaku, hrozieb alebo zasahovania, priameho

alebo nepriameho, z akéhokoľvek dôvodu alebo zo strany akejkol'vek osoby. Zákon by mal ustanoviť postihy voči osobám, ktoré sa snažia ovplyvniť sudcov ktorýmkoľvek z uvedených spôsobov. Sudcovia by mali mať úplnú slobodu, aby mohli rozhodovať nestranne, na základe svojho vedomia a svedomia a vlastného posúdenia skutočnosti a na základe platných zákonných noriem. Sudcovia by nemali byť povinní podávať správy o svojich konaniach nikomu mimo rámca súdnictva.“.

Navrhol som, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v prípade, ak prijme tento návrh na konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, pozastavil účinnosť namietaných zákonných ustanovení v zmysle čl. 125 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Ich uplatňovaním v aplikačnej praxi sa spochybňuje demokratický a právny charakter nášho štátu. Zákonodarcia totiž nerešpektoval také základné ústavné princípy, ktoré majú konštitutívny význam pre demokratickú povahu Slovenskej republiky - princíp ústavnosti, princíp del'by moci, princíp ústavnej rovnováhy a princíp nezávislosti súdnej moci. Zloženie nových výberových komisií, na ktoré majú v súčasnosti rozhodujúci vplyv politici, nedáva žiadnu záruku, že výberové konanie na funkciu sudcu a funkciu predsedu súdu bude objektívne a nestranné. Nová právna úprava umožňuje, aby sudcami sa stali osoby, ktoré nemajú žiadne skúsenosti s prácou v justícii - nie je vylúčené, že sudcami bez časového obmedzenia sa stanú osoby blízke niektorým politickým stranám a politickým hnutiam. Uplatňovaním namietanej právnej úpravy dochádza k vážnym nenapraviteľným následkom aj na základných právach a slobodách uchádzačov o funkciu sudcu a funkciu predsedu súdu – práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o ich osobe. Platná právna úprava porušuje aj právo na súdnu ochranu a prístup k súdu. Súdnej rade Slovenskej republiky bráni riadne vykonávať jej ústavné právomoci. Výkonná moc a zákonodarná moc získala také oprávnenia v súdnej moci, ktoré sú nezlučiteľné s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami uplatňovanými v koncepcii materiálneho právneho štátu. Z týchto dôvodov som navrhol pozastavenie účinnosti právnej úpravy vymedzenej v tomto návrhu.

Verím, že Ústavný súd Slovenskej republiky svojím rozhodnutím prispeje k tomu, aby súdnictvo Slovenskej republiky bolo skutočne nezávislé a aby takto bolo vnímané aj verejnosťou.

S úctou

generálny prokurátor
v z. JUDr. Ladislav Tichý
prvý námestník
generálneho prokurátora

